

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 1 TELEFON 15-11 DO 15-12

SLOVENSKI POROČEVALEC

REDAKCIJSKI ODDELEK LJUBLJANA TELEFON 15-13 15-13 POSTNI OKEOVNI RACUN LJUBLJANI ŠTEV. 4-96601-1 OGLASI PO CENIKU Mesečna naročnina 4 din

GLASILO OSVOBODILNE FRONTNE SLOVENIJE

Zasedanje Generalnega komiteja podonavske konference v Beogradu

Za internacionalizacijo posameznih rek in pritokov je potrebno soglasje obrežnih držav

ŠEF JUGOSLOVANSKE DELEGACIJE dr. ALES BEBLER JE ODLOČNO ODKLONIL BRITANSKI PREDLOG ZA INTERNATIONALIZACIJO PREKOPOV IN PRITOKOV DONAVE

Beograd, 12. avg. (Tanjug) Na zasedanju Generalnega komiteja v sredo dopoldne je imel šef jugoslovanske delegacije na mednarodni podonavski konferenci dr. Aleš Bebler naslednji govor:

»Izpreminjalni predlog, ki ga predlaga britanska delegacija glede člena 2 sovjetskega predloga, ima namen, razširiti plovbo ne le na samo Donavo, ampak tudi na reke, ki spadajo v donavski sistem. Angleški predlog zahteva svobodno plovbo po Dravi, Tisi in drugih rekah ter prekopih, od katerih teko nekateri izključno po našem ozemlju. Britanski predlog posega v neposredne interese Jugoslavije. Da bi ga bilo možno sprejeti, je zato neobhodno potrebno soglasje Jugoslavije. Kadar koli se zahteva internacionalizacija posameznih rek in prekopov, je vedno potrebna privolitev one države, skozi katero tečejo te reke, ali na katere ozemlju so izpeljani dotični plovni prekopi.

Morda bo kdo to imenoval »veto«, vendar se jaz tega ne bojim, ker sem prepričan, da ima Jugoslavija vsa pravica, da postavi takšen »veto«. Od kod ta pravica?

Dr. Aleš Bebler je nato navedel mišljenje največje britanske avtoritete za mednarodno pravo, Oppenheim. Oppenheimovo naziranje o konkretnem vprašanju, o katerem razpravljamo na konferenci, je popolnoma jasno. On deli reke na tri kategorije: narodne reke, ki pripadajo v pravem in v vsakem drugem pogledu ozemlju države, skozi katero teko; mejne reke, ki ločijo dve državi s tem, da tvorijo mejo med njimi in ki pripadajo izključno dotičnim dvema državam ter ima vsaka od njih popolno pravico nad svojim delom reke. Končno so še reke, ki jih imenuje Oppenheim nenarodne reke. To so reke, ki teko skozi ozemlje več držav in ki pripadajo po njegovem naziranju ozemljem dotičnih držav.

O vprašanju plovbe pravi Oppenheim izrecno, da ni nobene predpisa v mednarodnem pravu, po katerem bi imele ladje tujih držav pravico do plovbe na narodnih rekah. Prav tako je on mnenja, da je upravičena vsaka obrežna država urediti plovbo na onem delu — mejne ali tako imenovane narodne reke — ki ji

pripada in da more takšna obrežna država popolnoma izključiti plovbo ladjam obrežnih držav. Splošno načelo izključne pravice do plovbe držav na njihovih rekah je po mnenju Oppenheima povsod priznano, v kolikor ni posebnega sporazuma, odnosno mednarodne pogodbe, na podlagi katere je dovoljena plovba po teh rekah.

Dr. Bebler je nato navedel tudi znanega ameriškega pravika Huck Werta, pravnega svetovalca ameriškega ministrstva za zunanje zadeve. V svoji knjigi o mednarodnem pravu izjavlja Huck Wert, da na ameriškem ozemlju niso nikdar uporabljali, niti dovolili pravice do plovbe na tujem ozemlju, razen primerov, ki so bili določeni v pogodbi. Pravica do plovbe je odvisna od sporazuma med državami, ki imajo suverenost nad ozemljem, po katerem se opravlja plovba. Naziranje teh dveh znanih anglo-ameriških strokovnjakov za mednarodno pravo podpira jugoslovanski trditelj.

»Sedaj pa poglejmo razloge — je nadaljeval dr. Bebler, ki bi mogli govoriti proti naši trditvi. Poglejmo, ali obstoje mednarodne pogodbe, ki vežejo Jugoslavijo?

Tu so govorili o barcelonski konvenciji iz l. 1921. O njej ne bom govoril, ker je Jugoslavija ni podpisala. Kaj potem še preostaja? Pariska pogodba iz l. 1921. O vprašanju važnosti te pogodbe smo tu že dovolj govorili; zato sem mnenja, da ni potrebno, da bi se bavil z njo. Vsi smo sišali neizpodbitne dokaze šefa sovjetske delegacije Višinskega, ki jim ni kaj dodati; potrebno pa poudariti, da je bil med našim delom in po govoru g. Višinskega, naveden o tem vprašanju nov razlog, ki potrjuje, da pogodba iz 1921. nima več pravne moči. Kateri iz ta razlog? To je dejstvo, da smo začeli z izdelavo nove pogodbe in da smo se vsi strinjali z osnovami te nove pogodbe. Tudi ameriška in britanska delegacija sta soglasovali za sovjetski načrt, ki naj bi bil osnova nove pogodbe. Dejstvo, da nismo začeli z izdelavo dodatnega protokola k pogodbi in da nismo začeli z izpremembo pogodbe iz l. 1921., predstavlja nov kamen na grobu mrtve pogodbe iz leta 1921.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Vladimír Clementis predseduje zasedanju konference

datkov o plovbi pred vojno. Vsa plovba med prvo in drugo vojno na Donavi je znašala povprečno okrog 13 milijonov ton na leto. Plovba po Tisi je znašala samo 230.000 ton na leto, to je manj kakor 2% letne tonaže po Donavi. Kar se tiče ostalih pritokov, je odstotek še manjši.

Poglejmo sedaj, kakšne ladje ustvarjajo ta nepopolna dva procenta. Vzemimo za podlago leto 1929, ki je po mojem mnenju normalno, ker se tedaj še ni začelo prodiranje Nemčije v podonavske dežele z neposrednim namenom vojne proti ZSSR. Leta 1929 je po jugoslovanskem delu Tise plulo 789 plovnih enot, med njimi samo 239 tujega izvora, to je komaj ena tretjina. Pripomniti je še potrebno, da od navedenih 239 tujih ladij odpade 116 na nemške in avstrijske ladje, kar predstavlja skoraj polovico tuje plovbe po Tisi.

Kdo nam predlaga izpreminjalni predlog za vključitev pritokov Donave v določbe nove pogodbe? To je napravila Velika Britanija. Poglejmo udeležbo te dežele pri plovbi po Tisi. Leta 1929 — ničla, leta 1933 — ničla, leta 1938 — samo 2 ladji. Združene države Amerike sploh niso bile udeležene v plovbi, Francija pa l. 1929 z 1 vlačilcem, leta 1933 z 9 ladjami in 2 vlačilcema, leta 1938 s 17 ladjami in 17 vlačilci. Vse ostalo odpade na nemške in avstrijske ladje.

Razčlenimo sedaj plovbo po Dravi. Leta 1929 je plulo po jugoslovanskem delu Drave skupno 1032 ladij. Okrog 40% plovbe, natančneje 426 plovnih objektov, odpade na tuje ladje, od tega 345 ladij ali 84% na Avstrijo in Nemčijo. Odstotek udeležbe Anglije znaša — ničlo, Združenih držav — ničlo, Francija pa je imela leta 1929 skupno 11 ladij in vlačilcev.

Jugoslavija je proti obnovitvi nemškega prodiranja na jug

Za koga se torej zahteva svobodna plovba? Mnenja sem, da se zahteva svobodna plovba za Avstrijo in Nemčijo. Zahteva se novo prodiranje Avstrije in Nemčije v podonavski bazen. To je edina logična razjasnitev vsega vprašanja, razjasnitev, ki je v skladu s politiko, katere se izvaja v Zahodni Nemčiji; obstoji namreč želja, da se omogoči novo prodiranje Nemčije na področje naših rek. Prav zaradi tega smo mi še odločneje proti takemu poskusu.

Naj na koncu resimiram: jugoslovanska delegacija je proti angleškemu izpreminjalnemu predlogu iz treh razlogov:

- 1. Britanski izpreminjalni predlog zahteva, naj se v režim svobodne plovbe postavijo pritoki in prekopi na našem ozemlju, nad katerimi ima Jugoslavija popolno suverenost.
2. Jugoslavijo ne vežejo nobene pogodbe, nobeni sporazumi in mednarodni dogovori, ki bi jo mogli prisiliti, da dovolji tako svobodno plovbo.
3. Niti gospodarske in niti politične potrebe niso pogoj za svobodno plovbo (po pritokih in prekopih). Ona je samo v korist novega prodiranja Avstrije in Nemčije v dežele donavskega bazena. Zahteva, da se dovolji taka plovba, temelji na težnji, da se

obnovi nemška ekspanzija. Nemška ekspanzija je za nas nevarna, in nastopamo zato proti njej z vso odločnostjo.

ČSR odklanja internacionalizacijo Morave in Taje

Proti britanskemu izpreminjalnemu predlogu k čl. 2 sovjetskega načrta pogodbe se je izrekel tudi šef češkoslovaške delegacije dr. Vladimír Clementis. On je izjavil, da se popolnoma strinja z razlogi, ki jih je navedel šef jugoslovanske delegacije dr. Bebler. Britanski predlog ustvarja zmedo v pojmi in meša vprašanje svobodne plovbe po Donavi z vprašanjem internacionalizacije vsega rečneja sistema Donave. Internacionalizacija daje obalnim in neobalnim državam iste pravice v plovbeni upravi. To je zastarelo načelo, o katerem danes ni mogoče več govoriti. Po logiki britanskega predloga, ki gre za tem, da se internacionalizira ves donavski rečni sistem, bi bilo treba internacionalizirati tudi vse reke, ki se zlivajo v morje. Donava pripada podonavskim deželam in zato češkoslovaška delegacija ne more sprejeti internacionalizacije pritokov Donave, Morave in Taje, ki tečejo skozi Češkoslovaško.

Ni razloga, da bi vključili pritoke Donave v režim svobodne plovbe

Govor šefa sovjetske delegacije A. Višinskega

Šef sovjetske delegacije Andrej Višinski je izjavil, da so bili navedeni izredni razlogi proti poskusu, da bi bili v režim svobodne plovbe vključeni tudi pritoki in prekopi Donave; razložil je tudi, zakaj določa sovjetski načrt svobodno plovbo samo po enem od treh izlivov na ustju Donave. Le Sulinski izliv je ugoden za plovbo s tehničnega in gospodarskega vidika in je zato imenovan le Sulinski izliv v sovjetskem načrtu. Vprašanje drugih dveh izlivov na ustju Donave vsekakor ni bilo načeto iz gospodarskih, temveč iz političnih drugih razlogov, o katerih pa sedaj ne bomo govorili.

Višinski se je nato dotaknil predloga britanske delegacije, po katerem naj bi se vključilo več pritokov v rečno mrežo Donave in je poudaril, da pritok Taja ne pride za plovbo v poštev. Morava je bila nekaj plovna in tudi Tisa je bila nekoč samo delno plovna reka. V petih letih pred drugo svetovno vojno je bila udeležba Velike Britanije in Francije pri plovbi po Tisi malenkostna: Francija je bila udeležena z 5,5%, Velika Britanija pa komaj z 2,3%. Iz navedenih števil je razvidno, da ne gre pri vprašanju Tise

za gospodarske, temveč za druge znane razloge, ki pa jih sedaj nima smisla omenjati.

Razpravljajoč o vprašanju plovbe po Donavi na pariški mirovni konferenci l. 1946, je Višinski izjavil: »Velika Britanija in ZDA sta poskušali tedaj vključiti v režim svobodne plovbe tudi pritoke Donave in plovne prekope; kasneje sta umaknili predloge, ki sta jih izdelali v tej smeri in sta se pridružili francoskemu predlogu, ki je bil podoben angloameriški; vendar je izključeval pritoke Donave in plovne prekope. Tako sta tudi Velika Britanija in ZDA privolili na pariški konferenci v to, da se ne omenjajo pritoki Donave in plovni prekopi. Predlog, ki je bil stavljen na sedanjih konferenci torej ni v skladu s sklepom, sprejetim na pariški mirovni konferenci.

Člen 2 sovjetskega predloga, ki določa, naj bo plovba po Donavi svobodna od Ulma do Črnege morja, je v popolnem soglasju s sklepom mirovne konference v Parizu; torej ni le v skladu s sklepom Sveta ministrov za zunanje zadeve, ampak tudi s sklepom 21 držav, ki so se

udeležile pariške mirovne konference.

Kar se tiče določbe barcelonske konvencije iz leta 1921, je navedel britanski delegat člen 2 imenovane konvencije le delno. V njem je namreč važna določba, po kateri priznajo podpisniki barcelonske konvencije, da tega, kar bo določila ta konvencija, določbe versajske mirovne pogodbe ne bodo mogle spreminjati. Glede na to je bila sedaj važnost določbe barcelonske konvencije omejena in je bila omenjena v zvezi s temi načeli pariške konvencija o Donavi iz leta 1921.

Znano je, da spada versajska pogodba v preteklost in da se je stanje v Evropi spremenilo. Med tem je bila druga svetovna vojna in so bile sklenjene po njej nove mirovne pogodbe. Ako bi torej kdo zopet hotel uporabiti metodo, sprejeto l. 1921 v Barceloni, potem bi morale biti določbe, o katerih razpravljamo sedaj ta konferenca, zasnovane na mirovnih pogodbah po drugi svetovni vojni. To pa pomeni, da se moramo ozirati na nove okoliščine.

V statutu o mednarodnih rekah, dodanem barcelonski konvenciji, je nekoč važno načelo. Statut namreč pravi, da je treba smatrati pritoke

velikih mednarodnih rek za posebne poti; to se pravi, da je treba obravnavati Tiso in druge pritoke Donave kot posebne vodne poti. Znani britanski pravnik Oppenheim pravi, da je treba smatrati za mednarodno reko tisto plovno pot, ki veže ozemlje več držav neposredno z morjem. Če sprejmemo to definicijo, bi bilo treba obravnavati Donavo kot mednarodno reko, ne moremo pa smatrati za mednarodno reko nobenega izmed njenih pritokov. Oppenheim je podal poleg tega tudi definicijo o rekah, ki tečejo po ozemlju več držav, in se ne izlivajo v morje. Te reke je treba smatrati za mnogonarodne; to se pravi, da je treba smatrati Tiso in druge pritoke Donave za notranje reke, ne pa za mednarodne reke.

S stališča mednarodnega prava ni nobenega upravičenega razloga, da bi vključili pritoke Donave v režim, ki je določen za te reke. Če bi drugače ravnali, bi bilo to v nasprotju z določbami mirovnih pogodb z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo. Vsa pravna in diplomatska teorija ter sklepi Sveta ministrov za zunanje zadeve mirovne konference potrjujejo nove konvencije.

Po govoru Višinskega je bila dopoldanska seja zaključena.

Donavski bazen pripada podonavskim državam

Ameriški izpreminjalni predlog je za jugoslovansko delegacijo nesprejemljiv

Na današnji seji Generalnega komiteja so razpravljali o madžarsko-češkoslovaškem predlogu za spremembo člena 4. sovjetskega načrta. Seji je predsedoval šef bolgarske delegacije Evgenij Kamenov. Šef češkoslovaške delegacije dr. Clementis, ki je prvi govoril, je izjavil, da sprejema češkoslovaška delegacija včerajšnji predlog ameriške delegacije, naj bi razpravo o madžarsko-češkoslovaškem dodatnem predlogu odložil do časa, ko bo komite obravnaval člena 17 in 18 pogodbe. V istem smislu se je izjavil tudi šef madžarske delegacije velposlanik Molnar.

Člen 4 sovjetskega načrta so sprejeli s 7 glasovi. Delegacija ZDA se je vzdržala glasovanja, medtem ko se delegaciji Velike Britanije in Francije glasovanja sploh nista udeležili.

Nato je konferenca začela obravnavati člen 5 sovjetskega predloga, ki določa, da bodo v bodoči donavski komisiji samo podonavske države. Delegacija ZDA, Velike Britanije in Francije so predlagale spremembo člena 5 sovjetskega predloga. Ker predlaga ameriška delegacija največje spremembe, je začela konferenca obravnavati najprej ameriški predlog. Ameriška delegacija predlaga, naj bi bile v bodoči donavski komisiji zastopane poleg podonavskih držav, polopravnih udeleženk konference, tudi Velika Britanija, Francija, ZDA in Avstrija. Po ameriškem predlogu mora biti Nemčija sprejeta v donavsko komisijo po sklenitvi mirovne pogodbe z Nemčijo ali pa celo prej, ako soglašajo s tem države, podpisnice konvencije. V obrazložitvi ameriškega dodatnega predloga je predstavnik delegacije ZDA govoril o pravici zahodnih sil do zastopstva v bodoči donavski komisiji zaradi odgovornosti, ki jo imajo zlasti ZDA za ohranitev miru na svetu. Glede neposrednega sprejema Avstrije v donavsko komisijo še pred sklenitvijo mirovne pogodbe, je ameriški delegat trdil, da temu ne nasprotujejo niti sklep Sveta zunanjih ministrov niti določbe v Parizu sklenjenih mirovnih pogodb.

Na koncu je ameriški predstavnik izjavil, da ZDA ne zahtevajo, da bi bile stalni član donavske komisije. Če bosta Nemčija in Avstrija postali članici komisije, tedaj bodo ZDA, ki so danes zasledena sila v teh dveh državah zapustile komisijo.

Govor dr. Beblerja

V obravnavanju ameriškega izpreminjalnega predloga je prvi govoril šef jugoslovanske delegacije Aleš Bebler ki je izjavil:

»Ameriški predlog je za jugoslovansko delegacijo nesprejemljiv. Razlikuje se v treh točkah od sovjetskega predloga člena 5 pogodbe. Te točke se nanašajo na vprašanje udeležbe Avstrije v donavski komisiji, na vprašanje udeležbe nedonavskih držav v donavski komisiji in na udeležbo Nemčije v donavski komisiji.

Najprej bom govoril o udeležbi Avstrije v donavski komisiji. To vprašanje smo indirektno že proučili, ko smo razpravljali o udeležbi Avstrije v našem delu in ugotovili, da določa

sklep Sveta ministrov za zunanje zadeve udeležbo Avstrije na naši konferenci šele po sklenitvi mirovne pogodbe. Zato je pravilno tudi to, da bo Avstrija sprejeta v bodočo donavsko komisijo šele po sklenitvi mirovne pogodbe. Ako je sklep Sveta ministrov za zunanje zadeve pravilen in logičen, potem je jasno, da predlog, po katerem naj bi Avstrija takoj zavzela svoje mesto v donavski komisiji, ni logičen.

Rad bi poudaril, da ZDA, ki predlagajo udeležbo Avstrije v donavski komisiji pred podpisom mirovne pogodbe, na zasedanjih namestnikov ministrov za zunanje zadeve namenoma ovirajo sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo prav s tem, ker odklanjajo upravičene zahteve demokratičnih držav. Gospod Višinski je tu govoril o potih zahodnih držav in potih Sovjetske zveze. Rad pa bi tudi poudaril, da so ZDA na čelu onih držav, ki so nasprotovale zakonitim zahtevam Jugoslavije glede reparacij in poprav njene meje nasproti Avstriji. Mnogogrede rečeno, je zaradi takšnega stališča zahodnih sil tudi Avstrija sama odklonila jugoslovanske zahteve. Torej ni logično, da predlaga vlada, ki zavira sklenitev mirovne pogodbe s to državo, naj bi Avstrija takoj postala član donavske komisije.

Mi smo svojo liberalnost nasproti Avstriji dokazali že s tem, ker smo storiili več, kakor določa sklep Sveta ministrov za zunanje zadeve, ki se nanaša na udeležbo Avstrije v delu donavske konference. Sprejeli smo Avstrijo na našo konferenco in v njej sodeluje s posvetovalnim glasom. Toda gospodje, kadar vam ponujamo prst, ne zahtevajte cele roke. Sprejeli smo Avstrijo s posvetovalnim glasom, sedaj pa zahtevate, naj jo sprejemo na konferenco s istim pravilom kakor ostale delegacije. Sedaj celo predlagate naj bi bila Avstrija zastopana v donavski komisiji še pred podpisom mirovne pogodbe. Ako bi mi to dovolili, bi bilo na škodo uveljavitve trdnega miru v Evropi, ker bi tedaj podpirali želje ZDA, Vel. Britanije in Francije, ter bi bile s tem upravičene zahteve Sovjetske zveze in Jugoslavije nasproti Avstriji odbite. Dodatek sovjetskega predloga nove konvencije jasno določa kdaj bo mogla Avstrija postati član donavske komisije. Avstrija bo tu zavzela svoje mesto šele po podpisu mirovne pogodbe, kar je tudi edina pravilna in pametna rešitev.

Nedonavske države nimajo pravice do zastopstva v donavski komisiji

Govoril bom na kratko o vprašanju udeležbe nedonavskih držav v donavski komisiji.

S kakšno pravico zahtevajo te države udeležbo v tej komisiji? Nobenega sklepa ni, ki bi nas prisilil, da moramo s takšnimi zahtevami soglašati. Sklepi, ki so jih sprejeli na mirovni konferenci v Parizu, ne odražajo udeležbe nedonavskih držav v donavski komisiji. Oni samo določajo, da bo nedonavskim državam zajamčena svobodna plovba po Donavi. To je najvišja meja naših dolžnosti. Z zahtevami nedonavskih

Pariške mirovne pogodbe govore samo o plovbi po Donavi

Poglejmo, sedaj, kakšne pogodbe vežejo Jugoslavijo. Jugoslavijo vežejo mirovne pogodbe z Madžarsko in Bolgarijo, ki jih je podpisala. Vezani smo po priporočilih, ki so bila sprejeta na pariški mirovni konferenci v zvezi s temi pogodbami. Toda tudi pogodbe in priporočila govore o svobodni plovbi samo in izključno po Donavi. Nikjer ni govora o plovbi po pritokih in prekopih Donave, ampak se omenja le Donava.

Kar se tiče priporočil za sestavo mirovnih pogodb, moram poudariti, da niso vse države glasovale za nje. Jugoslavija je na primer glasovala proti sklepu, da se vprašanje Donave vključi v mirovne pogodbe. Proti so glasovale tudi Ukrajinska SSR, Poljska in Češkoslovaška. Oni, ki so nam predložili sedaj izpreminjalni predlog in oni, ki ga bodo verjetno podpisali, so glasovali za priporočila pariške mirovne konference, v katerih se omenja Donava. Razpravljanje v gospodarski komisiji za Bolgarsko, Madžarsko, Romunijo in Finsko dokazuje, da so Združene države Amerike in Velika Britanija predložile o vprašanju Donave predlog, čigar smoter je bil razširiti zemljepisni pojem Donave na pritoke in prekope.

Delegat Alphanid je predložil kompromisni predlog. Ta kompromisni predlog je govoril samo o Donavi, to je, iz njega so bili izključeni tako pritoki kakor tudi plovni prekopi, in sicer tako obstoječi kakor tudi oni, ki so v gradnji ali jih bodo še gradili. Francoski kompromisni predlog je bil na mirovni konferenci sprejet in je senator Vandenberg v imenu ameriške delegacije umaknil prvotni anglo-ameriški predlog. Ni torej slučajno, da govore sklepi in priporočila mirovne konference samo o Donavi. Tu ni nobene nejasnosti, ki bi dovoljevala, da se beseda »Donava« tolnači kot »donavski sistem«. Obravnava v Parizu izključuje vsako širše tolmačenje. To pomeni, da je sprejeta odredba govorila samo o Donavi. Dovolite mi sedaj, da napravim pripombe posebnega značaja.

Določbe, ki so glede na svobodno plovbo po Donavi za nas obvezne, predstavljajo nenormalno posledico mirovne pogodbe. Ne sme se pozabiti, da je prišla Jugoslavija na mirovno konferenco kot zavezniška in zmagovita država. Določbe mirovne pogodbe pa nalagajo zmagoviti državi obveznosti. To pomeni, da smo bili mi, zmagovalci, primorani spre-

jeti na mirovni konferenci določeno omejitev naše suverenosti. Nedvomno bi bilo nenormalno, ako bi nam sedaj, dve leti po sklenitvi mirovnih pogodb, hotelo razširiti obveznosti zmagovitih držav. Mnenja sem, da obstoje v tej smeri jasne težnje. Ravno oni, ki so podpisali določbe mirovnih pogodb, katere določajo svobodno plovbo samo po Donavi, hočejo sedaj umakniti ono, kar so podpisali in vsiliti dopolnilne obveznosti, ki niso določene v mirovnih pogodbah. Kaj še veže Jugoslavijo?

Tudi sklep Sveta ministrov za zunanje zadeve določa svobodno plovbo samo po Donavi

Moram priznati, da imamo neko moralno obveznost, ker Jugoslavijo moralno, a ne pravno, vežejo sklepi Sveta ministrov za zunanje zadeve. Kakor je bilo že poudarjeno v splošni obravnavi, nosi Svet ministrov za zunanje zadeve štirih velesil glavno odgovornost za ohranitev miru. V interesu miru med narodi, ki niso člani Sveta zunanjih ministrov, bi bilo torej treba upoštevati njegove sklepe. Jugoslavija spada v vrsto onih dežel, ki se žele ravnati po teh sklepih. Sklep Sveta ministrov za zunanje zadeve pa se nanaša samo na Donavo in določa svobodno plovbo samo po Donavi. Se več, sklep Sveta ministrov za zunanje zadeve je jasnejši in odločnejši od sklepov mirovnih pogodb. Gospod Višinski je pred malo časa prečital besedilo sklepa Sveta ministrov za zunanje zadeve iz leta 1946, ki se nanaša na svobodno plovbo po Donavi. Ta določba govori o »reki Donavi«. To pomeni, da je zemljepisni pojem jasan, ker se omejuje samo na reko in ne na donavski rečni sistem. In tudi ta naša moralna obveznost se nanaša torej samo na Donavo kot takšno.

Uvod nove pogodbe, ki smo ga sprejeli včeraj, govori o želji, da se okrepe ekonomske in kulturne vezi med podonavskimi in drugimi deželami. Donava je primerna, da se doseže zaželjeni smoter.

Udeležba Anglije, Francije in ZDA pri plovbi po Tisi in Dravi

Dejstva in podatki govora za to, da se gospodarskega stališča ni opravičilo, da se načelo o svobodni plovbi razširi tudi na pritoke Donave. Evo po-

Donavska konferenca v Beogradu

Nadaljevanje s 1. strani

držav, ki hočejo biti zastopane v donavski komisiji, ne soglašamo, ker se nečemo ukvarjati z njihovimi pridobitnimi pravicami, ki so ostanki režima kapitulacije. Predstavniki Francije je tukaj večer odkrito rekli: »Zahtevamo, da razlitate režim svobodne plovnosti na Donavi. To upravičeno zahtevamo, ker si je Francija to pravico dobila že pod turškimi imperiji, od turškega sultana v XIX. stoletju.« Vsako da ve, da so francoske pravice v turškem cesarstvu klasičen zgled režima kapitulacije, posledica močnega pritiska na tedanje sultane, da bi priznali Franciji omenjene pravice.

Toda gospodje, mi smo svobodna država. Ne bomo se več ravnali po režimu kapitulacije. Sicer pa dokazuje, da gre za režim kapitulacije, tudi to, da nam niste nudili nobene enakovredne zamenjave. Donava in razni njeni sektorji so sestavni del nacionalnega ozemlja podonavskih držav. Torej li pomenila udeležba Velike Britanije in Francije v upravi Donave udeležbo v upravi dela našega nacionalnega ozemlja. Ali se je že zgodilo kdaj, da li bile podonavske države sodelovale v upravi delov nacionalnih ozemelj Francije, ZDA ali Velike Britanije? Odgovor je seveda negativen. Torej vam tudi mi ne bomo dali tega, česar nam vi ne dajete.

Dodati moram še, da ZDA ne dovoljuje, da bi kdor koli sodeloval pri upravi nad katero koli reko na ameriškem ozemlju. Še več, ZDA ne dovoljuje, da bi izvenameriške države sodelovale v upravi katere koli reke na ameriškem kontinentu. ZDA v tej obliki uporabljajo tako imeno-

vano »Monroev doktrino«. Dovolite gospodje, da se tudi mi poslužimo nečesa podobnega tej doktrini za našo državo in sicer načela: Donavski bazen — podonavskim državam!

O vzdrževanju miru

Ameriški predstavnik nam je dejal, da je njegova država odgovorna za vzdrževanje miru. Iz tega sklepa delegat ZDA, da mora njegova država sodelovati tudi v donavski komisiji. Vendar mislimo, da skrbi za vzdrževanje miru na svetu Varnostni svet. V Varnostnem svetu imajo ZDA mesto stalnega člana. Hkrati se bavi z ureditvijo evropskih problemov za vzdrževanje miru Svet ministrov za zunanje zadeve. Tudi v njem so zastopane ZDA. Mislim, da je to dovolj. Ali je mogoče misliti, da bi imela donavska komisija nalogo, da skrbi za vzdrževanje miru v Evropi. Ta razlog je na vsak način slab, tako da o njem ne bom več govoril.

Gre za nekaj drugega. V ameriškem predlogu se skriva čisto nekaj drugega. Gre za izvajanje nam dobro znane ekspanzionistične politike ZDA pred in po drugi svetovni vojni. ZDA hočejo z gospodarskimi ukrepi doseči zase politične pozicije in obratno. Poznamo primer Filipinov in številnih drugih držav. Kar pa zadeva sestavo donavske komisije, nastopa ameriška delegacija s »skromnim predlogom. Pravi, da bi bile ZDA dovoljne za začasno udeležbo v donavski komisiji. To je dejansko skromna zahteva, prepričani pa smo, da bi kasneje zahtevale več, če bi sedaj dovolili to, kar sedaj zahtevajo. Iz preteklosti poznamo podobne primere. Pogodba iz l. 1856. določa, da bosta

zastopani v evropski donavski komisiji Velika Britanija in Francija samo dve leti. Mi pa vemo, da sta ostali v komisiji tudi po tem roku. Skratka, današnja politika ZDA je popolnoma jasna. Najlepše jo ilustrira tako imenovani Marshallov načrt, o katerem je ameriški predstavnik malo prej dejal — mislim, da sem točno zapisal njegove besede — da bo udeležba ZDA v gospodarstvu Evrope vedno bolj narščala. To prodiranje pa morajo olajšati tudi politične pozicije, kot bi bila n. pr. udeležba v donavski komisiji.

Tudi Nemčija ne spada v donavsko komisijo

Sedaj bom na kratko govoril še o Nemčiji. Jugoslovanska delegacija je mnenja, da trenutno ni treba glede Nemčije kar koli določati, ker Nemčija kot država sedaj sploh ne obstoji. Posebno je še nemogoče sprejeti formulo, ki določa udeležbo Nemčije v donavski konferenci pred podpisom mirovne pogodbe. Mi vemo, kdo nasprotuje hitri rešitvi nemškega problema, kdo nasprotuje sklenitvi miru z Nemčijo, kdo odstopa od potpisanih sklepov, kdo razkosava Nemčijo na dva dela in z železno zaveso ustvarja iz Nemčije bazo za pritisk na vse strani? ZDA ni v interesu hitre sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo. Torej, če bi sprejeli ameriški predlog, bi s tem dali prednost zavlačevanju sklepa mirovne pogodbe z Nemčijo. Zato je jugoslovanska delegacija odločno proti temu predlogu in za odklanjanje, pa naj gre to za Avstrijo ali Nemčijo ali udeležbo nedonavskih držav v novi donavski komisiji.

Uspehi novatorjev in racionalizatorjev v mariborski tovarni avtomobilov

V sredo je bila v mariborski tovarni avtomobilov tretja proizvodna konferenca, ki je pregledala uspeha dela naše mlade avtomobilne industrije, opozorila na napake in nepravilnosti, ki se dogajajo v posameznih oddelkih, in pokazala nove naloge.

Konferenca je ugotovila, da je bil v preteklem mesecu na vseh oddelkih visok odstotek bolnikov in nepravilnih zabastankov, kar je povzročilo, da ponekod plan ni bil dosežen. Ljavarna je izvršila plan s 152%. Vendar so se stalno menjale norme, ki bodo zdaj, ko dela ljavarna na nov način, stabilizirane. Galvančni oddelki je prekoračil plan za 80%, vendar strojne parka še ne izkorišča popolnoma. Mesečno prehodno zastavico je kot najboljši oddelki prejela delavnica lesenih karoserij, ki je plan presegla za 32%. Tudi v tej delavnici bo treba uvesti bolj realne norme. Prav tako bo morala postaviti nove realnejše norme kalnica, ki je plan izpolnila s 180%. V oddelku za karoserije enašajso izločki le 0,24%, celotna tovarna pa ima skoraj 8% izločkov. Tovariš iz sindikalne podružnice je poudaril, da je treba izločke zmanjšati le na polovico, pa bo predpisano znižanje proizvodnih stroškov daleč prekoračeno.

V tovarni so ustanovili komisije, sestavljene iz predstavnikov sindikata, uprave in mladcev, ki sprejemajo predloge za znižanje proizvodnih stro-

škov. Te komisije morajo vsak mesec predlagati nagrade za dobre predloge, ne pa samo predlagatelje obvestiti, da so predlogi sprejeti.

Ob zaključku konference je bilo proglašanih 4 novatorji in 3 racionalizatorji. Razdeljene so bile denarne nagrade in izrečene pohvale.

Novator Jože Lorbek je izdelal pripravo, s katero je mogoče rezkati likvati 5 navojnih svetrov, medtem ko so doslej rezkali samo en svetrov. V bodoče bodo izdelali orodje te vrste v večji množini. Tov. Lorbek je prejel denarno nagrado 1500 din.

Novator Franc Breznik je izdelal 4 priprave za izdelavo ventilov in za centriranje prednjih optik in svornikov. S tem bo podjetje prihranilo 160.000 din na leto. Tov. Breznik je prejel nagrado 4000 din.

Novator Mirko Tišič je po lastni zamisli izdelal pripravo za vzmetne podložke, ki so podjetju nujno potrebni. Za svojo zamisel je prejel 2000 din nagrade.

Novator Otmar Juršič je po lastni zamisli izdelal pripravo za vrezovanje merilnih skal na premičnih merilih, ki dela zelo točno.

Racionalizator Mitja Sentjerc je omogočil uporabo stroja za zobnike in s tem omogočil 50 odstotni prihranek delovnega časa. Prejel je 2000 din nagrade.

Racionalizator Franc Perovič je

predlagal boljši način cementacije batnih svornikov, ki omogoča kvalitetno izdelavo in skrajša delovni čas obdelave. Za svoj predlog je prejel 1800 din nagrade.

Racionalizator Julij Bajgot je omogočil vrtnanje dveh zavornih bobnov naenkrat s čimer je dosežen letni prihranek 75.000 din. Prejel je 1500 din nagrade.

Z nagrado 5000 din je bil nagrajen Jakob Majcenovič, ki je po razpisu izdelal pripravo za izdelovanje členov pogonskih verig in samih verig. Nadalje je tov. Gabrijel Zagode priredil pri svojem stroju jermenice, tako da se manj obrabljo, tov. Viktor Kešler je dosegel hitrejšo in boljše obdelavo kardanskih krogel, tov. Ivan Mušič in Alojz Pivec pa sta po lastni pobudi predelala vzmet za mehanizem, ki dviga šipe kabin, tako da se prepreči nenadno odpiranje in poškodovanje velike vzmeti. Naposled je tov. Ivan Počotnik izdelal pripravo za ročno rezanje navojev v karterju, tako da se vrtni stroj lahko izkorišča za druge namene.

Delovni kolektiv tovarne avtomobilov je dal svoje priznanje svojim najboljšim delavcem, ki so z zboljšanjem in poenostavitvijo delovnega postopka pripomogli k znižanju proizvodnih stroškov. Ti tovariši naj bodo zgled vsem drugim delavcem v skupni borbi za graditev socializma v naši državi.

Zakaj v poljčanskem okraju niso pravočasno delili maščob

Ker smo s 1. avgustom stopili v novo gospodarsko leto, je bilo treba, kakor to dela vsak dober gospodar, pregledati zaloge, s katerimi smo prešli v novo gospodarsko leto 1948-1949. Da bi ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS dobilo točen pregled o poslovanju v letu 1947-48 in o zalogah pri prehodu v novo gospodarsko leto, je izdalo nalog vsem okrajnim in mestnim ljudskim odborom, da s 31. julijem popiše vse zaloge blaga zagotovljene preskrbe.

Vsi okrajni in mestni ljudski odbori so to nalogo izvršili, čeravno nekateri s precejšnjo zakasnitvijo. Posamezni okrajni ljudski odbori so prejeli nalogo, naj zaradi pravičnega in pravočasnega popisa določijo uslužbenca, ki bo v celoti prevzel organizacijo popisa zalog maloprodajne mreže v okraju. Nekateri izvršilni odbori popisu niso posvetili dovolj pažnje in skrbi, kar nam kaže primer okrajnega ljudskega odbora Poljčane, ki je tov. Rožancu, referentu za cene pri okrajnem ljudskem odboru naložil dolžnost, izvršiti to nalogo. Tov. Rožanc pa je zaupno nehalno popisni deli manj važno ter je po lastni izjavi opravljal vsa druga dela, medtem ko za izvedbo gornje naloge ni imel časa.

Popisne pole, ki so mu jih dostavili posamezni obrati, trgovine in ustanove na bi birokratski način sestel, ne da bi vsaj malo kontroliral, če izkazani podatki ustrezajo dejanskemu stanju zalog na dan popisa. Kljub temu, da je bil z okrožnico kakor tudi telefonično opozorjen na važnost, ki jo ima popis, je izvedbo naloge zanemarljivo preodal podatke, ne da bi jih prej preveril in preizkusil. Kako hudo posledice je imelo njegovo brežutno delo, nam zgovorno priča naslednje:

Kot končno zalogo maščob v maloprodajni mreži je tov. Rožanc javil količino, ki je presegala potrebo za prvo delitev maščob na podlagi obrovkov, ki jih je predpisalo ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS. Upoštevalojc zalogo, javljeno na podlagi popisa je ministrstvo dodelilo še 1000 kg masti, da bi s tem olajšalo delo okrajnemu ljudskemu odboru pri dodelitvi potrebnih količin za posamezne trgovine ozir. obrate. Dopis ministrstva za trgovino in preskrbo, ki ga je v zvezi z delitvijo maščob prejel okrajni ljudski odbor, je šele opozoril njegove funkcionarje in tov. Rožanca na važnost popisa zalog, saj so iz dopisa ugotovili, da jim razen 1000 kg masti ni bilo dodeljeno ničesar, ker je bila zaloga upoštevana pri delitvi. Takoj po prejemu dopisa so seveda začeli množično preračunavati. Takoj so ugotovili, da so nepravilno javili zalogo, ki je za več kakor 7500 kg presegala dejanske zaloge. Sprito premajhnih količin, s katerimi so dejansko razpolagali, niso mogli izvesti delitve maščob, kakor je to predpisalo ministrstvo za trgovino in preskrbo.

Po neposredni krivdi tov. Rožanca in po krivdi tov. poverjenika za trgovino Poljčane, ki ni nadziral dela tov. Rožanca, so delavci in ostali potrošniki v okraju še danes brez maščob, kljub temu, da bi lahko potrošnike preskrbeli z maščobami že 7. avgusta kakor so to storili drugi okrajni ljudski odbori.

Krivda tov. Rožanca, ki je pokazal brežuten odnos do potrošnikov in zanemarjanje zaupane mu naloge, je jasna. Prepričani smo, da tega potrošniki in poljčanski okraju ne bodo prezrli, marveč bodo zahtevali, da se pokliče na odgovornost. G. J.

V Sloveniji smo doslej odkupili 62 vagonov žita

Odkup žita se je že živahno razvil v večjem številu okrajev Slovenije. Po še nepopolnih podatkih je bilo v tokem odkupljenih v 14 okrajih Slovenije (ki so za ta dan že poslali poročila) nad 18 vagonov žita. Skupaj z naknadno sporočenimi količinami za prejšnje dni je clotni odkup žita dosegel skoraj 62 vagonov.

Prvi borci za večji hektarski donos v grosupeljskem okraju

Preteklo nedeljo so se zbrali kmetje krajevnega ljudskega odbora Smarje-Sap v novozgrajenem zadruženem domu, da se porazgovore in posvetujejo o boljši in skrbnejši obdelavi zemlje. Sestanka se je udeležilo 60% vseh gospodarjev.

Na konferenci so zbranim kmetom domače in kratko ter jedrnatno povedali, kaj pomeni organizacija »Borcev za večje pridelke«. Kmetje so z velikim zanimanjem poslušali besede predavatelja iz Ljubljane. Po končani konferenci in razgovoru se je prijavilo enajst kmetov v novo organizacijo.

Jože Škerjanc, Franc Trontelj, Ivan Mehle, Anton Pavlin, Alojz Okorn, Jaka Perovšek, Alojz Kastelic, Franja Dolinšek, Matija Predalci, Jakob Smole in Franc Mehle. To so imena, ki jih bo knjiga kmetijskega napredka v tem okraju zapisala. Zanimivo je, da so vsi mali kmetje, saj nima nobeden izmed njih več, kakor 5 ha obdelane zemlje. Kakor kaže bo ta kraj v grosupeljskem okraju v kratkih letih napravil velik gospodarski korak naprej.

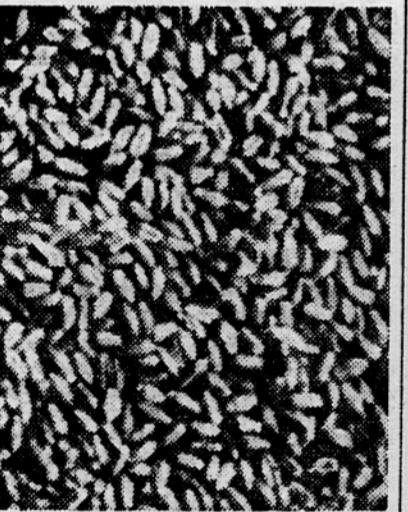
Jožeta Škerjanc sem našel na travniku blizu vzorno urejenega sadovnjaka. Kosil je. Kmet Škerjanc je rekel, da je z veseljem poslušal besede govornika preteklo nedeljo in da je že dolgo, dolgo čakal na to S pomočjo naše oblasti in z lastno pridnostjo bomo res dosegli, da bo dela zemlja več od sebe, kakor je dela v letih, ko so kmeta za vrat tiščale roke izkoriščevalcev. Škerjanc nima bogve kaj prida zemlje. Z gojili, ki jih bo dobil in s pravičnim obdelovanjem zemlje bo tako, kakor se je izrazil: »Vse gre, če hočemo in če vemo, za kaj delamo, jaz vem! Škerjanc ve za kaj dela, zato bo

tudi držalo, kar je rekel. Z njim vsi trčijo gre Franja Dolinškova iz Podgorice s 3 ha obdelovalne zemlje. Ko je odhajala s sestanka je rekla: »Kakor gredice, take bodo moje njive!«

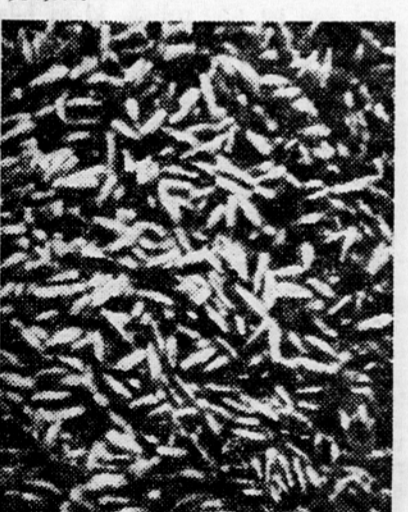
Okornovega Lojzeta ni doma. Je na vojah. V njegovem imenu se je vpisala v zvezo pametnih kmetovalcev in tudi očetja Antona Pavlina s Lude Police je pripeljal s seboj. On je eden izmed tistih, ki je že od nekdaj težil za tem, da bi njegovo polje bilo drugačno kot je. Z zaupanjem in vero v bodočnost našega kmetijskega gospodarstva je navdušeno pristopil k tej zvezi. Jaka Perovšek in ostali so prav taki.

Na sestanku so dali besedo in vsi bomo priča zavednim kmetom iz Smarja-Sapa, kako bodo že drugo leto želi sadov te tako važne in koristne zveze, ki bo pripomogla, da bomo imeli več kruha in boljši kruh. V njihovem kraju krompir najbolj uspeva. Na to že danes mislijo in jo tudi sklenili, da ne bodo zemljo silili v nekaj, kar ne more dati od sebe. Sedili bodo krompir, katerega seme bodo vsako tretje leto menjali, in kulture, ki bodo najbolj uspevale na njihovi zemlji.

Zadnja konferenca je oživela ljudi in utrdila upanje, da bo vse, kar je bilo na konferenci sklenjeno, pripeljalo fankajšnje zavedne kmete k resničnemu gospodarskemu napredku. Tudi pri oddaji žita teče gladko. Brez godrnjanja, brez nepotrebnih besed ljudje oddajajo žito. Večina dobro. Posebno Škerjanc se je odrezal. Dal je pšenico — zlato, kakor sonce. Nasprotno pa je pripeljal Fran Balent, več smeti, kakor rži. Razumljivo je, da rži komisija ni sprejela.

Jože Škerjanc iz Smarja-Sapa je izbral najboljšo pšenico in jo oddal z zavestjo, da je svojo dolžnost častno izpolnil.

Fran Balent pa je pripeljal v skladišče zadruženega doma več smeti kakor rži.

Gradnja metalurške industrijske šole na Jesenicah

Delovni kolektiv Železarn na Jesenicah se je že lansko leto odločil, da bo do konca naše prve petletke zgradil in opremil moderno poslopje za metalurško industrijsko šolo, ki bo ena izmed največjih te vrste na Balkanu.

V tej šoli bo jeseniška železarna vzgajala nove strokovnjake, bodoče predelavce, mojstre in asistente, ki bodo postopoma zavzemali mesta starih, v delu prežkušenih mojstrov. V tej moderni šoli se bodo usposabljali bodoči toplici, valjavci, zidarji za plavže in martinove peči, livarji, mehaniki, ključavničarji, strugarji, orodni kovarji, elektroinstalaterji in vodovodni instalaterji, kleparji, gradbeni mlazarji itd. Mladji strokovni kadri bodo v domači železarni in v sorodnih tovarnah širom države uveljavili nove načine dela v izrazito metalurški stroki in precizni mehaniki.

Lani v pozni jeseni so začeli kopati temelje za to veliko stavbo nasproti železarni. Pri izkopu temeljev so krepko pomagali učenci metalurške

šole in delavci železarn. Vsa pripravljena dela je izvršilo tehnično osebje metalurško-industrijske šole in gradbeno oddelka železarn. Načrte je izdelal inž. arh. Navinšek iz Ljubljane. Stavba z vso opremo je preračunana na preko 50 milijonov din. Gradbena dela izvršuje gradbeno podjetje Gradis. Kljub težavam pa delo na stavbi napreduje. Mogočno poslopje, ki je grajeno v skeletnem sistemu, je vidno daleč po zgornji savski dolini. Solsko poslopje bo obsegalo šolo in internat za 300 učencev, ki stanujejo na posebej. Poslopje bo imelo moderne higijenske naprave s kopalnicami in prhami. Okrog poslopja pa bo igrišče z vsemi potrebnimi športnimi napravami. Vse prostor bo zavzemal 150 krat 150 kv. m. Vsa gradbena dela z opremo delavca, učilnic in internata bodo končana leta 1950.

VREMENSKA NAPOVED za petek, 13. avgusta: Spremenljivo s prehodnimi padavinami.

Klevete proti Radio-Beogradu

Beograd, 11. avg. (Tanjug). V današnji radijski oddaji ob 19. je dal Radio-Beograd naslednjo izjavo:

V svojih oddajah 26. in 27. julija je objavil radio Praga, da je Radio-Beograd za dni objavil vesti, ki so bile označene za vesti dopisnika českoslovaškega radia, s katerimi se poskuša braniti politika Komunistične partije Jugoslavije. Ob tej priložnosti je českoslovaški radio sporočil, da v Beogradu nimajo svojega »dopisnika« in da je to zloraba českoslovaškega radia, čeprav naj se kdor koli izdaja za njegovega dopisnika.

Ker tu ne gre samo za neresnico, marveč tudi za klevete proti Radio-Beogradu, se čuti uprava Radio-Beograda dolžna da objavi polno resnico v tej zadevi.

V začetku julija je prišla v prostore Radio-Beograda Odrška Krejčičeva in prosila, da bi se ji kot dopisnik českoslovaškega radia omogočilo, da pošlje svoja poročila po kratkovalovni radiopostaji Beograd. Ob tej priložnosti je Krejčičeva legitimirala z uradno legitimacijo dopisnika českoslovaškega radia. Glede na veljavni pismeni sporazum med jugoslovanskim in českoslovaškim radioni, kakor tudi glede na pogajanja, ki so se vodila lansko leto z voditeljem českoslovaškega radia, je smatrala uprava radiopostaje Beograd za svojo dolžnost, da olajša delo te dopisnice radiopostaje Praga. Zaradi tega je uprava radiopostaje Beograd dovolila Odrški Krejčičevi, da pošlje svoja poročila po kratkovalovni radiopostaji v okviru naše oddaje v svojem jeziku, nikoli pa ni Radio-Beograd objavil ali se poslužil vesti, ki jih je Krejčičeva na zgoraj omenjeni postaji oddajala.

Poročilo radiopostaje Praga so takoj objavili nekateri českoslovaški časopisi. Nekaj dni kasneje je dobila radiopostaja Beograd po direkaciji za informacijo pismo českoslovaške veleposlaništva, v katerem ji českoslovaško veleposlaništvo javlja, da Krejčičeva ni več dopisnik českoslovaškega radia. Da bi popolnoma osvetlil nenavaden nastop direktorice českoslovaškega radia nasproti svojem dolgoletnemu članu Komunistične partije českoslovaške (tovarišica Krejčičeva je član Partije od l. 1925, žena znanega češkega revolucionarja Jana Krejčija, bivšega člana ilegalnega centralnega komiteja KP Českoslovaške in člana uredništva »Rude Pravde« v ilegalnosti, ki je bil leta 1941 ustreljen), objavlja Radio-Beograd pismo Odrške Krejčičeve, ki ga je poslala direkaciji českoslovaškega radia, prav tako pa tudi upravi Radio-Beograda. Pismo se glasi:

»V začetku junija meseca sem odpoštovala v Beograd kot dopisnik českoslovaškega radia, da nastopim službo z julijem 1948, kar je razvidno iz pismene pogodbe, ki je podpisana od M. Kotatkove kot predsednika »Radio Praga«, in iz potrdila, ki je prav tako podpisano od M. Kotatkove in sem ga prejela kot izkaz za jugoslovanske oblasti.

Da sem bila dejansko dopisnik českoslovaškega radia, potrjuje tudi pismo generalnega direktorja českoslovaškega radia K. Stala z dne 7. julija 1948, s katerim mi je dal navodila za delo. V pismu je med drugim: »Načelno je potrebno, da pošljete poročila o dejanskem položaju po objavljenju resolucije Informbiroja. Interesira nas, ali je objavljeno popolno besedilo resolucije in ali kongres KPJ razpravlja o tej resoluciji.«

Prav tako sem prejela 20. julija 1948. pismo brez datuma, katero je podpisal Zdeněk Novak, direktor politične informativne službe českoslovaškega radia, v katerem je med drugim:

»Tovariš S. Stal mi je izročil to pismo, v katerem zahteva navodila. Verjetno bodo razlike med tem, kar bi radi zvedeli in med tem, kar bomo lahko porabili. To pa je odvisno od okolnosti, ki so izven območja radia.« Po navodilih, ki sem jih prejela v teh dveh pismih, sem v polni partijski zavesti poslala pismeno poročilo o dejanskem položaju Jugoslavije tovarišema Stalu in Novaku, prav tako pa v radijskih poročilih po kratkovalovni postaji Radio-Beograda. To postajo nam je stavil na razpolago Radio-Beograd po vzajemnem sporazumu in je bilo dogovorjeno, da bo te vesti v Pragi sprejel českoslovaški radio. Kakor je razvidno iz navedenih

pisem, ni v njih nobene kritike mojega dela in Beograda.

Dne 27. julija ob 1. zvečer sem prejela brzojavko, s katero se mi sporoča, da je v smislu odločbe upravnega odbora českoslovaškega radia z dne 23. julija razveljavljen ustnen sporazum, s katerim sem bila imenovana za dopisnico v inozemstvu. Dne 31. julija sem prejela pismo, datirano s 24. julijem, ki nosi na ovitku žig prške pošte z datumom 28. julija, s katerim se mi sporoča, da nisem več dopisnica radia Praga. Tako brzojavka kakor pismo sta podpisana od Stala. Niti v tem pismu, v katerem se netočno navaja »ustnen sporazum«, čeprav sem bila, kar sem že prej povedala, nameščena s pismeno pogodbo, ni niti besede tega, o čemer poročila českoslovaški radio in kar objavljajo českoslovaški časopisi. Ta pisma in brzojavke jasno dokazujejo, da sem bila reden dopisnik českoslovaškega radia v juliju 1948, in mi českoslovaška radio postaja ne more, ne da bi krivila očitno českoslovaške zakone, odpuščati službe za tri dni vnaprej. To je ravnanje, proti kateremu bi českoslovaški delavci in nameščenci protestirali, pa če da je zagrešil le privatni delodajalec.

Uspeh predkongresnega tekmovanja slovenskih elektrarn

Na poziv termoelektrarne Velenje so slovenske elektrarne v sklopu »Elektro Ljubljane« z enomesečnim tekmovanjem potestile V. kongres Komunistične partije Jugoslavije. Delovni kolektiv termoelektrarne Velenje je sestavil tekmovalni program in ga dostavil vsem obratom. Ob koncu tekmovanja je komisija, sestavljena iz zastopnikov vseh elektrarn, pregledala prispela poročila posameznih pogonov in se z obiskom elektrarn na mestu samem prepričala o doseženih rezultatih. Na podlagi poročil posameznih pogonov in pregleda tekmujočih elektrarn je komisija v prisotnosti zastopnikov direkacije podjetja ugotovila naslednje:

Pozivu termoelektrarne Velenje na tekmovanje v počastitev V. kongresa KPJ so se odzvale vse elektrarne podjetja, in sicer Fala, Dravograd, Rajhenburg, Trbovlje in soške elektrarne.

Na podlagi kritičnega pregleda poročil in ugotovljenega stanja pri obhodu elektrarn je komisija ugotovila te rezultate:

1. Po posameznih točkah tekmovalnega programa so dosegle najboljše rezultate naslednje elektrarne: a) glede znižanja proizvodnih stroškov električne energije z izboljšanjem obratnih razmer, racionalizacijo in novotarstvom: termoelektrarna Velenje;
- b) glede racionalnega izkoriščanja delovne sile s sistemom dela po normah: termoelektrarne Velenje;
- c) glede štednje z materialom in nadzorstva nad obratovalnimi stroji: hidroelektrarna Fala;
- d) v borbo proti neopravičenim izostankom in zamudam: hidroelektrarna Fala;
- e) v borbi za dvig politične in kulturne ravni delovnega kolektiva: termoelektrarna Velenje;
- f) glede organizacije prostovoljnega dela: termoelektrarne Velenje;
- g) glede tehnične zaščite in higijene: hidroelektrarne Fala;
- h) glede vpisovanja ljudskega posojila: termoelektrarna Trbovlje.

2. Najboljše rezultate in s tem prvo mesto v tekmovanju pogonov »Elektro Ljubljane« v počastitev V. kongresa KPJ je dosegla termoelektrarna Velenje. Komisija je ugotovila, da je predkongresno tekmovanje pogonov »Elektro Ljubljane« kljub pomanjkljivostim v organizaciji in v popularizaciji v veliki meri doseglo svoj namen. Posebej je treba pohvaliti iniciativo delovnega kolektiva termoelektrarne Velenje, ki je tekmovanje

To je ena stran stvari; druga, katero smatram za hujšo, pa je dejstvo, da se kleveta in žal kot pustolovec blouek, ki se je vse svoje življenje posebno pa med okupacijo v svoji domovini — českoslovaški obnašal kakor se to spodobi članu Komunistične partije. Tega načela nisem prekršila niti sedaj, ko sem govora resnico o Jugoslaviji, ker sem upoštevala tudi stališče naše novinarske delegacije v Zenevi, ki je goreče branila svobodo informacij in tiska in sem končno ravnala po navodilih českoslovaškega radia.

Zaradi tega zahtevam, da svoje poročilo z dne 28. julija tekočega leta popravite in objavite v českoslovaškem tisku polno resnico. To bo služilo dobremu imenu českoslovaškega radia in vaši vesti, tovariši. Končno še pristavljam, da niti do danes še nisem prejela plače za julij, dasiravno sem imela izdatke za instalacijo telefona in drugo. Zdi se mi, da po svoji vesti ne morete trdit, da to ni kršenje naših socialnih zakonov in da bi bilo tako ravnanje na mestu proti ženi, katere moža so Nemci ustrelili za njegovo pošteno delo. Prepis tega pisma pošiljam CKKP Českoslovaške, uredništvu »Rude Pravde« in direkaciji Radio-Beograd.

Na elektrocentrali v Soštanju

Kulturno-prosvetni sektor v sindikalni podružnici elektrocentrale v Soštanju je dokaj razgiban. V okviru predkongresnega tekmovanja so imeli kar tri prireditve. Z akademijo so šli gostovat tudi na Plešivce — v vas Zavodnj. Imajo dva »Rdeča kotička« z radioaparati, sedaj pa grade jedilnico, v kateri bo tudi prostor za prireditve.

Sindikalna podružnica je sprejela znatne predkongresne in medkongresne obveznosti, katere so tudi v gradnji kljub slabemu vremenu 100% izpolnili. V »Tednu gozdarstva« so opravili svojo obveznost, pa tudi pri gradnji zadržnih domov v Lokovici, Pesjem, Gorenjem in deloma tudi v Gornjem gradu so prispevali svoj delež in izpolnili obveznosti v čast V. kongresu KPJ. Stavbeniki in strokovnjaki so se trudili, da bi premagali težave pri gradnji pri centrali in pri zadržnih domovih. V tem času so uredili za 92% delavstva plačilni sistem po grupnih normah.

Ker so se glavna dela začela šele v polneti sezoni, še niso proglasili udarnikov. Mnogi izmed delavcev, strokovnjakov in ostalih dnevnih »presegajo normo«. Tudi žene so pridne zidarke. Gradbeno vodstvo je posebej pohvalilo Pevec Angelo in Polenik Mici, ki čisto s svojim vztrajnim delom molče vzpodbujata še druge. Mlad graditelji je ob slovesu ponovno dejali: »Kongresno tekmovanje nas je vzpodbudilo k še večji pridnosti.«

Vežana cena za vinski kamen

Zvezna vlada je izdala odredbo št. 12 o državnih (vezanih) cenah za vinski kamen. Državna podjetja in zadrage, ki jih določa republikni trgovinski minister, bodo kupovali vinski kamen po državnih (vezanih) ceni 1000 din za 100 kg, franko vagon ali skladišče odkupnega podjetja oziroma zadrage po kupčevi izbiri.

Sodna rasprava v Zagrebu proti ustaškim teroristom

Obtoženci potrjujejo, da je Vatikan središče rovarjenja proti državam ljudske demokracije

Zagreb, 12. avgusta. V nadaljevanju sodne rasprave proti ustaškim teroristom in vohunom je bilo danes zaslišanih nadaljnjih 15 obtožencev. Po večini so izrazili ustaški klavci, ki so jih sovrzniki Jugoslavije izkoristili za svoje zadržane namene. Značilno pa je, da so bili skoraj vsi že od mladih nog katoliško usmerjeni. Vzgjajali so se v raznih križarskih organizacijah in cerkvenih bratovščinah ter so bili zato še tem bolj dostopni vplivom vatičanske duhovščine. Več ali manj nešolani ljudje, nekateri so celo ne-pismeni, so okrvavljani z nestetiimi zločini, ki so jih zagrešili v ustaških formacijah in so tem bolj podlegli sovražni propagandi, ki je silila razmerje v Jugoslaviji tako, kakor da bi vsak čas moglo priti ne samo do vojne, temveč tudi do notranje revolucije. Saj so jim celo pripovedovali, da je samo v okolici Zagreba nad 50.000 organiziranih križarjev, ki samo čakajo na znak, da bi dvignili upor.

Tudi danes zaslišani obtoženci so potrdili, da vodijo vse protijugoslovanske propagande v Vatikanu in da je Vatikan središče rovarjenja proti naprednim državam ljudske demokracije, zlasti pa proti Jugoslaviji. Njihove izpovedbe pa tudi dokazujejo, da so za vse to dobro vedele angloameriške oblasti, ki ne samo nisoar ne ukrenje, da bi prišli bojni zločinci pred sodišče, marveč jih v njihovih zločinskih podvigih še celo podpirajo.

Prvi je bil danes zaslišan inž. Franjo Petek, ustaški stotnik, ki je bil upravičeno gozdne uprave v Novski in je kot pristav Mačka postal najbolj zagrižen ustaša. Najprej je kot član uprave ustaškega taborišča besnel v Novski, kjer je odredil aretacije naprednih ljudi, jih mučil, ubijal ter sodeloval pri ropanju in požiganju celih vasi. Organiziral je tudi vohunstvo proti NOV. Leta 1943 je postal oskrbovalni oficir zloglasnega taborišča v Jasenovcu ter je sodeloval pri mučenju in ubijanju ustaških žrtv.

Ob osvoboditvi je zbežal in je bil v Sloveniji ujet, izdal pa se je za domobranca pod tujim imenom ter se mu je posrečilo, da se je izmuznil. Nekaj časa je potoval po državi in iskal stike s svojimi pajdasi, naposled pa se je zatekel v Split, kjer ga je pater Dominik Kamenski skrival v frančiškanskem samostanu. Od tam ga je spravil v frančiškanski samostan v Petrovaradinu, tu mu je pater Peter Jusi preskrbel ponarejene dokumente. Nameraval je organizirati križarje, ki so mu to ni uspelo je preko Madžarske pobegnil v Avstrijo.

V Avstriji je živel v nekem taborišču pri Celovcu, kjer so ga ščitile okupacijske oblasti. Ob koncu leta 1946 se je seznanil z ustaškim duhovnikom Likom. Ta ga je pregovoril, da se je pridružil teroristični organizaciji. S Kavranom sta izdelala podoben načrt. Septembra 1947 je krenil s svojo teroristično skupino na pot, čim pa je prekoratil Dravo, je bil ujet.

Na vprašanje predsednika je izjavil, da je bil član Marijine kongregacije in da je imel vedno tiste stike z duhovščino. Obtoženi Vinko Dundović je popolnoma nepismen, vendar pa je kot ustaški krvolec napredoval do zastavnika. Sodeloval je pri neštetihi pokoljih, ropih in požigih. Hudo je obremenil soobtoženega Tomljenoviča, za katerega je izpovedal, kako je sam ubijal ljudi. Ob osvoboditvi je pobegnil v Avstrijo. Tam ga je našel Kavran ter ga kot priznanega klavca pritegnil v svojo teroristično organizacijo, da bi služil stepničevim križarjem kot instruktor za klanje. Oktobra 1947 so ga poslali s 14 teroristi v Jugoslavijo, toda bili so že istega dne vsi prijeti.

Obtoženi Martin Mesnič se je kot dijak vzgajal v križarskem Bratstvu v fašističnem duhu. Takoj ob izbruhu vojne je stopil med ustaše, da bi jim po naročilu te cerkvene bratovščine pomagal pri vzpostavljanju ustaške državne oblasti. Čeprav komaj 18 let star, je postal eden izmed najboljših ustaških krvolokov. Zato so ga poslali še v različno oficirsko šolo ter je bil nato dodeljen zloglasni Plavi diviziji. Tam se je ponudil Tomljenoviču, ki ga je pritegnil v svojo teroristično organizacijo. Po obisku terorističnega in vohunškega tečaja so ga oktobra 1947 poslali v Jugoslavijo, bil pa je z vso svojo skupino ujet.

Obtoženi Ivan Šop je pri ustaških dobil pridevek krvavi, ker je slovel kot najhujši klavec. Posebno se je proslavil, ko je v Otočcu poklal partizanske ranjence in bolnike, ki so jih izdale usmiljene sestre. Po pobjegu v Italijo se je zatekel v Rim, kjer je dobil zatočišče v Vatikanu pri duhovniku Goliku, ki ga je skrival v samostanu San Paolo. Njemu je Kavran poveril nalogo, da organizira križarje, toda že pri prestopu meje je bil prijet.

Obtoženi Jure Preka je pravi tip ustaškega roparja. Takoj ob zlomu stare Jugoslavije je v Nevsinjuri organiziral ustaše in sestavil seznam ljudi, ki so jih nato pobili. Svojega konkurenta hotelirja je dal ubiti, da se je lahko polastil njegovega hotela. Tu je privedel bankete Italijanom in v čast Pavečevega rojstnega dne uprizoril pokol zapornikov. Ko so mu postala tva v Nevsinjuri prevročna, se je umaknil v Vrpolje, kjer se je polastil trgovine nekega Zida. Bil je najbolj nevaren ovaduh, ki je ovajal pristaje narodno osvobodilnega gibanja ustašem, Nemcem in Italijanom. Po begu v Italijo so je zatekel

v taborišče Fermo, kjer je odprl kavarno. Hkrati pa je pomagal pri organizaciji teroristov in naposled tudi sam krenil čez mejo ter bil s svojo skupino takoj ujet. Obtoženi Mihael Čota, ustaški tabornik v Banjaluki, je sodeloval pri izseljevanju Srbov, katerim je pobral ves denar in druge vrednosti. Kot logornik je odločal o usodi internirancev ter ima na vesti na stotine nedolžnih žrtv. V Italiji se je pridružil teroristom. Izpovedal je, da je član križarske organizacije in da je propagando cerkvenih krogov delovala nanj tako, da je bil prepričan, da je za vsa Jugoslavija polna križarjev.

Obtoženi Edvard Pribilović je priznal svojo krivdo. V Križevcih je prvi ustanovil ustaško četo in začel terorizirati prebivalstvo. Pozneje je postal poveljnik jurističnega oddelka, ki je bil strah in trepet vsakega prebivalstva. Na debelo je kral, požigal in moril. Zato je bil štrikrat odlikovan. Po pobjegu se je v Italiji pridružil Kavranu in je imel med drugimi nalogo, preizkusiti kanal slovenskih domobrancev v Sloveniji, izkazalo pa je, da je ta kanal neuporaben. Septembra 1947 je po Kavranovem naročilu odšel v Jugoslavijo in se takoj znašel v zaporu.

Obtoženi Jure Brozovič je bil star komaj 17 let, ko je vstopil v ustaško vojsko. Poslali so ga v nemško oficirsko šolo, nakar je postal poveljnik v zloglasnem Tomljenovičevem oddelku ter je ropal, moril in požigal v raznih krajih Hrvaške. Na begu ob osvoboditvi je bil ranjen in je običal v bolnišnici v Ljubljani. Od tam so ga z napačnimi podatki izmazal in pobegnil v Avstrijo, kjer je služil Tomljenoviču za kurirja. Nato je bil izločen za terorista in poslan v Jugoslavijo, zadel pa ga je enaka usoda kakor njegove pajdase. Znašel se je za zapahi.

Obtoženi Jakob Medonič je bil ustaša od leta 1942 in je sodeloval pri raznih pokoljih. Posebno se je odlikoval pri mučenju in ubijanju partizanov. Na vesti ima tudi pokolje otrok in starcev. Po begu je bival v raznih taboriščih v Italiji in se je naposled pridružil teroristom. Marca 1948 je bil poslan v Jugoslavijo, kjer je bil takoj tudi prijet.

Obtoženi Nikola Rutčić je bil do leta 1943 na delu v Nemčiji. Po vrnitvi iz Nemčije je odšel k ustašem in priznava, da je ubijal vse povprek. Po kapitulaciji se je nekaj časa skrival, nato pa se je prijavil za odsluženje vojaškega roka. Po 13 mesecih je dezertiral in pobegnil v Italijo ter se je pridružil ustaškim zločincem. Pripovedoval je, da je z vednostjo poveljnika taborišča v Fermo odpotoval iz Italije v Avstrijo, kjer je bil pridružen teroristom.

Obtoženi Vinko Paulkovič je pobegnil iz Jugoslavije šele julija 1945, ker je bil sovražnik ljudske oblasti. Preko Trsta je odpotoval v Fermo, kjer je postal kurir. Z vednostjo taboriščnih oblasti je potoval v Avstrijo in nazaj ter vzdrževal zvezo med ustaškimi zločinci. Teroristom se je pridružil zato, ker je hotel, kakor pravi, priti nazaj domov. Izdal je za poročnika, čeprav ni imel nobenega čina, da bi ga bolj zanesljivo poslali v Jugoslavijo kot inštruktorja križarjev.

Pogled v sodno dvorano — V prvi vrsti so obtoženci Ljubo Miloš, Ante Vrban, Nikola Pehar »Pudo«, Adam Milčević

Dopisi iz naših krajev

NOVO MESTO. Koncem meseca avgusta ali v začetku septembra bo v Novem mestu velik kmečki praznik, na katerem bodo kmečke množice v sprevidu prikazale uspehe svojega dela, vključno z socialno gospodarstvom, delo kmečkih združenj itd. Na razstavi bodo razstavljene načrti združenj domov in tudi stavbe v miniaturi, opravljene udarniške ure; na njej bo razvidna gospodarska kultura, folklor itd. Vsi krajevni odbori v okraju, odbori OF in množične organizacije so že pripravljene, da bo uspeh »Kmečkoga praznika« lep in dostojen.

PODTURN. Zveza borcev v Podturnu hoče tudi prispevati svoj delež k gradnji združnega doma. V ta namen je priredila preteklo nedeljo kulturno prireditev na prostem, v prijaznem Rožku ob že preskani, precej veliki podzemski jami, ki je pred leti služila kot ledenica in shramba za pivo soteške pivovarne. Med osvobodilno vojno je bila tu partizanska kladnica in tvornica mesnih izdelkov. Ta kraj, ki mu mogočnoma gozdna drevesa delajo prijazno senco, je Zveza borcev izbrala za svojo kulturno prireditev s prost zabavo. Napravili so primeren oder, na katerem so vprizorili »Raztrgance«, igro iz osvobodilnih bojev. Pred igro pa sta bili dve deklaraciji. Igralci, začetniki, ki niso vajeni že odskih desk in največ od njih še ni videlo odrskega dela poklenih gledaliških igralcev, so svoje vloge še kar zadovoljivo rešili. Pozna se, da imajo veselje do prosvetnega dela in

Ob koncu zaslišanja je razkrinkal nekatere soobtožence, ki so skušali tajiti svojo krivdo. Tako je izpovedal o Pavlu Vukiću, da je v neki vasi v eni sami noči poklal 600 ljudi. Ivan Šop se je sam hvalil, da so ga poslali tja, kjer je bilo najhujše krvavi. Todor Panič se je prav tako sam hvalil, da je večji ustaša kakor Pavelič sam. Pripovedoval je tudi v taborišču, da je sam ovdal svoj ženo in jo celo sam ustrelil, samo da bi se je znebil. Večraj je skušal Panič pri zaslišanju vse to tajiti. Za Milčevića je izpovedal, da se je sam hvalil, kako je v Jasenovcu kral ljudi in da je bil na glasu kot Luborič v drugem redu.

Obtoženi Milan Žilič je bil pri domobrancih in ga je kapitulacija zatekla na Holandskem, kjer je prišel v angleško ujetništvo. Ko je bil izpuščen, ni hotel oditi domov, marveč se je pridružil ustaškim zločincem, ker je podlegel propagandi duhovščine. Izsolal so ga za terorista in vohuna ter ga poslali v aprilu 1948 v Jugoslavijo, kjer pa je bil takoj prijet.

Obtoženi Ivan Ceranič je vstopil leta 1941 v ustaško Mladež po navsvetu nekega duhovnika. Zato je postal leta 1943 tako zagrižen ustaša, da so mu razni pridevki »satan«, ker je ob raznih ustaških roparskih in moriških pohodih najbolj divjal. V Italiji, kamor je pobegnil po osvoboditvi, so ga izsolali za terorista in poslali decembra 1947 z določeniimi nalogami v Jugoslavijo. Teh nalog pa ni mogel izvršiti, ker je bil že ob prestopu meje ujet.

Obtoženi Zvonko Brezovič je bil med okupacijo v nemški delovni službi. Proti koncu je služil pri domobrancih in je ob osvoboditvi pobegnil v Italijo ter se znašel v Fermo. Izpovedal je, kako veličansko razburjenje je nastalo, ko se je pojavila tako imenovana »siva lista«, to je seznam vojnih zločincev. Angleži so jih hoteli zaščititi na ta način, da bi jih poslali na delo v Anglijo. Temu pa so se ustaški voditelji uprli in se zatekli za pomoč v Vatikan, ki jih je res tudi zaščitil. Takoj nato se je začela propaganda za organiziranje »križarjev« v Jugoslaviji, kamor naj bi odšli pobegli ustaški zločinci kot organizatorji. Takoj so začeli ustanavljati teroristične skupine in jih pošiljati v Jugoslavijo. Tudi njega so pritegnili v to akcijo in ga decembra 1947 poslali čez mejo, kjer pa je bil takoj prijet.

Zadnji je bil danes zaslišan obtoženi Marko Juršič, ki je star 21 let. Leta 1945 ga je stric, ki je bil trgovec, zvalil, da je skupaj z njim pobegnil preko Avstrije v Italijo. Od tam so ga poslali v Pariz, kjer je bil v zvezi z Mačkovo študentsko organizacijo. Ta organizacija se je bavila izključno s tihotapstvom in verzištvom. Lani se je vrnil v Fermo, kjer so ga prisilili, da se je pridružil teroristom. Letos marca so ga z večjo skupino poslali preko meje, bili pa so vsi skupaj že pol ure pozneje za zapahi.

Rasprava je bila ob 14.30 prekinjena in se bo nadaljevala jutri ob 8, ko bodo zaslišani še preostali štirje obtoženci iz prvega dela obtožnice.

Zahvala za podporo

Predsedstvo vlade LRS je dobrohotno naklonilo podporo 50.000 din za obnovo župnišča v Zrečah, ki je 1943 leta postalo žrtev okupatorja. S tem dejanjem se pokazalo veliko naklonenost do vernikov, ki bi sami s težavo in z velikim trudom dokončali obnovo župnišča. Zato zreški verniki ne bodo prezrili te naklonjenosti vlade do cerkve in bodo podprli vsako vladno prizadevanje in akcijo, da dosežejo socialno šibki sloji boljše življenjske pogoje. Ledinek Makso, župnik v Zrečah.

IZ NABIRALNIKA Slovenskega poročevalca

Vgleden primer birokratičnega in nesocialnega reševanja stanovanjskega vprašanja

Sem učiteljica osnovne šole. Dne 1. februarja letos sem se javila predsedniku KLO v Šmartnem pri Litiji in prosila za stanovanje. Čez 10 dni pripeljem del pohištva in nekaj svojih stvari, katere pa sem morala shraniti na šolskem podstrešju. Sama dobim v gostilni sobico za stanovanje, 2 otroka (eden ima 5 let, drugi 3 leta) oddam v oskrbo v Trbovlje. Prosim, moleddijem, jočem — bob ob steno. Dne 13. marca dobi molddoščo za stanovanje, katerega za zopet izgubim, ker se ena oseba noče umakniti iz 3 prostorov. Ponudijo mi popolnoma neprimerno, vlažno in razkopano stanovanje, katerega popravila naj bi plačala sama! Dne 3. junija dobi molddoščo za novo stanovanje, nakar dobim še ero molddoščo za isto stanovanje od OILO Ljubljana — okolica, odsek za stanovanjske zadeve. Nekaj svojih stvari imam v tem stanovanju zaklenjenih, torej moje stanovanje po vseh pravilih, pa sem brezdomec! Prosim na merodajnih mestih pri krajevnih in okrajnih organizaciji AFZ, naj posredujejo, da se moje stanovanjsko vprašanje reši v Tednu matere in otroka, toda vse zaman. Na enajst strani sem se doslej obrnila, pa brez uspeha.

Za mesec julij mi je neka tovarišica dovolila uporabo kuhinje in 1 sobe za čas njene odsotnosti. Vzela sem oba otroka k sebi in lepo živel. 10. julija pride njen mlajši otrok in na nas začne iz stanovanja. Pokličem predsednika KLO, pišem v Ljubljano na okrajni stanovanjski odsek — stvar je nerešena. V eni sobi živim z otrokoma prav po cigansko, ker imam pohištvo in svoje reči na petih krajih.

Tole bi bila opisana moja borba za stanovanje, ki traja 6 mesecev, pol leta. Tov. urednik, tako delajo našti birokrati. Počitnice so in bi si morala nabrati moči za novo šolsko leto, ki je skoraj pred durmi. Razumem, da je pomanjkanje stanovanj, a ne razumem, da v pol leta ni mogoče najti stanovanja za delovno ženo — mater in dva otroka.

Nepravilen odnos železniške menze v Gorici do abonentov

Abonenti v železniški menzi na postaji v Gorici prenašamo že dalje časa razne neučestnosti. Ker kljub vsem posredovanjem teh neučestnosti ni konca, objavljamo zaenkrat samo dva primera, ki zaslužita grajo.

Tako na primer servira menza svojim abonentom za zajtrk belo kavo po ceni 5 din za porcijo. Zadnje čase pa menza ne dobiva več mleka in servira črno kavo. Logično je, da bi se morala kava zaradi tega poceniti, kar pa se ni zgodilo. Kljub opominom prodajajo črno kavo, ki je povrh vsega še zelo slaba, po isti ceni kakor prej belo kavo. Mnenja smo, da to ni pravilen postopek.

Drug primer nepravilnega poslovanja menze pa je naslednji: Večje število uslužbencev v Gorici ima svoje stalno družinsko stanovanje na Gorenjskem ali pa so iz drugih krajev, kamor odhajajo na nedeljski počitek. Prav tako del teh uslužbencev nima dnevnega rednega službovanja v Gorici, ker so po potrebi službe na terenu. Iz tega sledi, da se taki uslužbenci ne hranijo redno v menzi. Zato ne vžamejo 30 celodnev. obrokov, ampak samo toliko, kolikor jim je potrebno. Povprečje teh celodnev. obrokov znaša okrog 15 dni v mesecu. Mnenja smo, da bi moral ekonom menze odrezati del živilske nakaznice pripadajoč del odrezkov. Temu pa ni tako. Ekonom te menze izjavlja, da mora po nalogu OLO v Solkanu odrezati vsem abonentom brez razlike uso količino mesa, ne glede na to, ali je abonent vzel celomesečni ali pa samo delni abonma. Vendar pa velja ta način samo pri nekaterih abonentih, dočim pri ostalih abonentih mesnih odrezkov sploh ni odrezal. Z ozirom na tako poslovanje so nekateri abonenti našli poseben način, da so dobili ostanek mesa. Tako n. pr. sta se dva abonenta dogovorila, da bo eden od njih vzel bloke za cel mesec, za kar je tudi oddal celo živilsko karto. Do tu je to pravilno. Toda ta abonent je 15 celodnev. obrokov spoznamo oddal svojem tovarišu, od katerega je prejel polovico živilske nakaznice. Tako sta si medsebojno prav iznajdljivo in pošteno priborila 15 dnev. obrokov mesa. Vsi pa seveda nismo tako iznajdljivi, zato pa smo izgubili svoj 15 dnevni delež mesa. Smatramo, da tak postopek ni pravilen. Opazovali smo prepire med abonenti in ekonomom menze, kar se nam je zdelo mučno in nedostojno za delovnega človeka.

Tak način poslovanja ni pravilen. Z vso strogostjo moramo zalrebi vse nepravilnosti, ki gredo na škodo delovnega človeka. Prizadeti

XIV. olimpijske igre

Začetek tekmo vanja v telovadbi

Včeraj se je na XIV. olimpijskih igrah v Londonu začelo tekmo vanje v telovadbi. Zaradi slabega vremena so tekmo vanje preložili v eno največjih dvoran Londona Empire-hall. Včeraj dopoldne je bilo v svečano okrašeni dvorani tekmo vanje v obveznih vajah. Izmed dosedaj znanih rezultatov vodijo med moškimi vrstami Finci z 899,55 točkami, na drugem mestu je Švica z 893,90 točkami, na tretjem so Madžari, na četrtem Francozi, na petem Čehoslovanci, na šestem Italijani, na sedmem in osmem Danci in Američani, na devetem pa Jugoslovani s 746,23 točke. Vsega skupaj tekmuje med moškimi vrstami 16 držav. Na posameznih orodjih so Jugoslovani dosegli: na krogih 117,60 točke, v preskoču čez konja 156,40, v vajah na konju 124,23, v vajah na bradljih 126,05, v vajah na drogu 113,20 in v prosti vaji 128,20. Naša vrsta je imela nesrečo zlasti na drogu in na krogih. Na krogih so dobili tekmovalci naslednjo oceno: Grlice 17,7, Boltžar 16,9, Kujundžič 16,5, Longyka 16, Jelič Drago 16, Jelič Ivan 15, Subelj 12 in Janež 9,5. Med našimi tekmovalci so najboljši Grlice, Kujundžič in Longyka. V skupni oceni posameznikov pa

sta na prvem mestu Švica Stadler in Finec Huhtanen s 114,50 točke pred Švicarjem Lehmanom. Tekmo vanje ženskih vrst se udeležuje 8 držav. Naše tekmovalke so po prvem dnevu na sedmem mestu. Veliko pohvalo gledalcev so žele za graciozno izvedbo prostih vaj. Švicarke so doslej na prvem mestu s 63,90 točke, Jugoslovanke pa so si priborile 60,20 točke.

Včeraj so bila na olimpijskih igrah med drugim finalna tekmo vanja v jadrnanju in voznji s kajakom. Vreme je bilo jadrnalcem nenaklonjeno, tako da se je namogo jadrnici prevrnilo ali pa so se jim zlomila jabolca. Zaključku se bližajo tudi boksaške in jahalne tekme.

V hokeju na travi sta bili včeraj finalni tekmi. Za prvo mesto sta se borili Indija in Anglija. Indija je premagala svojega nasprotnika z rezultatom 4:0 in ohranila prvenstvo v tej igri, ki ga ima že od leta 1928. Za tretje mesto sta se borila Pakistan in Holandija. Tekma je ostala z rezultatom 1:1 neodločena in bo danes ob 16. ponovljena.

Jutri dopoldne bo slovesna zaključek XIV. olimpijskih iger.

Londonški tisk o naših nogometaših

Ves londonški tisk prinaja obilna in izbrana poročila o polnihi nogometaški tekmi na XIV. olimpijskih igrah med Jugoslavijo in Anglijo. Vsi časopisi v sklopu ocenjujejo igro Jugoslovanskih nogometašev in poudarjajo njihovo zasluženost zmago, ki je posledica boljše in lepše igre.

»Kot Jugoslovani so boljše — piše »Times«. Jugoslovanski nogometaši so služeno zmagali, igrali so močno, njihovo nogomet je bil zelo podošen igri moskovskega »Dinamca«. Ta igra temelji na hitrih kombinacijah in odprti igri. »Times« smatra, da je bila igra, antičskega moštva proti jugoslovanski nogometni reprezentanci njihova najboljša igra. Naša prizadevanja za finala so propadla — piše »Daily Telegraph«.

Kot Jugoslovani pričeli igrali, je malokdo dvomil v končni rezultat. Jugoslovanski nogometaši so igrali kot najboljši profesionalci. Jugoslovani so dali tekmovalci hitra in močna moštva. Pod tem naslovom komentira »Daily Express« tekmo in pravi: Zelo okretno jugoslovansko moštvo se je poslužilo taktike moskovskega »Dinamca« in premagalo Angleže s 3:1. Jugoslovanski igralci so kot ona družina.

Samo 3 minut igre pripada angliški vrsti v moštvi v pislo »Daily Herald«. Anglički igralci so od 90 minut imeli samo 8 minut igre, vse ostali čas pa je pripadal Jugoslovanom.

Naša taktika je bila popolnoma napačna — piše »Daily Mail«. Jugoslovani so igrali kot odlično kontinentalno nogometno moštvo.

Jugoslovani niso ponudili v prvem delu igre, ki je naslov poročila »News Chronicle«. List pravi, da so jugoslovanski igralci talentirani, odlični, hitri in poštenjavni. Če bodo igrali tako, bodo v finalu kos jeklenim Švedom. »Daily Graphic« piše, da je bil včeraj slab dan za britanske nogometaše, Jugoslovani so pričeli in kontali igro, kakor da so igrali le prvotrstnega abeobednika v nogometu.

Pred tekmo med Anglijo in Jugoslavijo je večerni »Evening Standard« javil zasedbe angleške reprezentance za sročanje s Švedsko. Igra tega je razvidna, da so prihodnje tekme, ki jih reprezentanca premagala jugoslovansko.

Finala bo prenašal beograjski radio. Današnji finalno tekmo za olimpijsko prvenstvo med Jugoslavijo in Švedsko bo ob 18.30 prenašal beograjski radio.

DRŽAVNO PRVENSTVO V TENISU

Mitič in Palada že tekmujeta

Včeraj se je v Ljubljani nadaljevalo tekmo vanje za teuliško prvenstvo Jugoslavije. Zaradi deževnega vremena je bilo le dopoldne komentira »Daily Express« tekmo in pravi: Zelo okretno jugoslovansko moštvo se je poslužilo taktike moskovskega »Dinamca« in premagalo Angleže s 3:1. Jugoslovanski igralci so kot ona družina.

Finala bo prenašal beograjski radio. Današnji finalno tekmo za olimpijsko prvenstvo med Jugoslavijo in Švedsko bo ob 18.30 prenašal beograjski radio.

Tri nove planinske postojanke

Planinci imajo v nedeljo, 15. t. m. travno in na novo bodo odprli tri planinske postojanke, ki bodo služile za oddih in razvedro delovnega ljudstva. Vsi trije domovi so bili zgrajeni oziroma obnoveni z velikim delovnim poltom, kar dokazuje zavestnost našega delavstva, ki hoče imati prej izpolniti svoje obveznosti v petletki.

NOVA KOČA NA KALSKIH PLANINAH

V nedeljo 15. avgusta ob 10. dopoldne bo svečano odprta nova planinska kočna na Kalskih planinah (13 km) na Hrastniku, ki je bila obnovejena prazno s prostovoljnimi delom rudarjev-planincev. Nova postojanka bo nudila oddih delovnemu ljudstvu bližnje in daljne okolice.

Pri jutranjih vlakih s prihodom v Hrastnik je smeti Zidani most ob 4.35 in 7.31 ter pri vlakih smeri Ljubljana ob 6.26 bo na razpolago avtobus, tako da bo od končne avtobusne postaje do kočne še dve uri zmerasa hoje. Ljubitelji planin vabljeno!

DOM ŽELEZNICARJEV NA GORJUSAH

Naši železnikarji so si izbrali prostor za svoj počitniški dom na Gorjusah. Sindikat je razumevaloče podpril prizadevanje članov in v precejšnjo denarno podporo omogočil gradnjo planinskega skraza potrebnih, pozimi pa bo toplo zatočišče naših amuarjev.

V nedeljo 15. avgusta ob 11. bo otvoritev planinskega doma na Gorjusah in sicer ob vsakem vremenu.

Strelsko prvenstvo Slovenije

Strelsko tekmo vanje za prvenstvo Slovenije se začne 14. t. m. ob 14. na vsakem strelščem ob Dolenski cesti v Ljubljani in se zaključijo v nedeljo zvečer. Prijave tekmovalcev iz Ljubljane se sprejemajo v soboto popoldne na strelščem. Zunanje tekmovalce opozarjamo, da se prijavijo v soboto dopoldne na Tabornem.

Kajak slalom prvenstvo Slovenije

Športna komisija Republiškega odbora za športno brodarstvo v Ljubljani razpisuje kajak-slalom prvenstvo Slovenije za leto 1948. Tekmo vanje bo v nedeljo 15. avgusta ob 16 na Savi v Teonu pri Ljubljani. Proga bo potekala izpod jezua do cestnega mosta. Dolžina proge bo približno 300 m. Tekmo vanje je razpisano za moške in ženske. Prijave tekmovalcev se sprejemajo ob 15 na dan, nakar sledi obrazložitev proge s predloženo. Tekmo vanje bo ob vsakem vremenu. Prijave sprejema Športno brodarstvo društvo (Velika Dolnarska ulica) do vključno 14. avgusta.

Stafetno plavanje preko Blejskega jezera

FD Prešeren, plavalna sekcija Bled razpisuje tekmo vanje za prehodni pokal v stafetnem plavanju preko Blejskega jezera. Tekmo vanje bo v nedeljo 15. avg. ob 17. in vključeno v program prizidite dneva fizkulture na vodi.

Članice posamezno: Mogorovič D., Frličič 5,7; 6,2; 6,3; Lazso: Mogorovič M. 3,6; 6,9; 3,5; Črnčak: Voglar 6,3; 6,1.

Članice posamezno: Popović: Cerin 4,4; 2,4; Pavlovič: Panadotović 6,4; 8,6; Ivković: Nikolič 6,6; 1,6; Stanišič: Horjaček 6,8; 8,16.

Mladinci v dvojci: Kolar: Golac: Cerin-Stanišič 4,6; 2,6; Ivković: Nikolič: Piperski-Petrovič 8,6; 7,5; 6,4; Horjaček-Demišič: Pavlovič-Panadotović 5,7; 6,5; Milčević-Popović: Mitič-Kerešič 6,3; 6,3.

Mladinci posamezno: Zuraev: Koch 4,6; 6,8; Trop: Koch 11,9; 3,6; 5,7; Medjanska: Keretič 6,6; 6,1.

Tekmo vanje so bo danes nadaljevalo.

TRZASKA KOČA NA DOLICU

Slovesna otvoritev Trzaska koč na Dolcu (215 m) bo v nedeljo 15. t. m. ob 12. Od tega dne dalje bo kočna služila svojem namenu in bo dobro oskrbovana.

Koča stoji na zelo primernem mestu. Iz Trzave na Logu pelje lahka pot do bivši italijanski vojaški cesti prav do kočne. Primerni dostopi do postojanke vodijo tudi z Rudnega polja čez Velo polje, potem s Sedmerih jezer čez Hribarice, pa tudi iz Vrat preko Kredarice in Planice. Od Planice oddaljena slabo uro hod. Do vrha Triglavja je 2 uri povprečno hoje.

Planince opozarjamo, naj v soboto ne računajo s prenočitvijo na Dolcu, ker so že vsa prenočišča oddana za povabljenec goste. Zato naj planinci prenoče v okoljskih postojankah in pridejo v nedeljo zjutraj na Dolc.

Ježera. Tekmo vanje bo v nedeljo 15. avg. ob 17. in vključeno v program prizidite dneva fizkulture na vodi.

Obvestilo društvo: Slovenska zveza Slovenije poziva vsa društva, da prijavo svoje smuarske sekcije kakor je bilo javljeno v prvi okrožnici. Tekmovalci, ki še niso vrnili izjav o kondicijskem treningu, naj to storo takoj, ker je to samo v njihovem interesu.

Nedeljski nogometni sredo v Ljubljani: igrišče Armije ob 8.30 kvalifikacijska tekma za vstop v I. razred Partizan — Kamnik (sodi Kolarič,

DNEVNE VESTI

KOLEJAR
Petek, 12. avgusta: Hipolit in Kasijan.
Sobota, 14. avgusta: Evzebij, Jaroslav.

SPOMINSKI DNEVI

za VIII. 1913. — Umrl Avgust Bobol.

DEZURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromostje, Marjtin trg št. 3.

POČITNISKA KOLONIJA

VALDOLTRA IN SV. ANA

Počitniška kolonija odpotuje v Valdoltra zanesljivo v soboto, dne 14. avgusta ob 8.30 zjutraj. Zbrališče ob 8.30 parku pred glavnim kolodvorom. Otroci iz zdravstvene kolonije Sv. Ana se vrnejo s avtobusom v ponedeljek, 15. avgusta.

Starši, čakajte na šolski polikliniki ob 4. uri popoldne. Odnos deklic v koloniji Sv. Ana je isti dan 15. avgusta ob 4. uri zjutraj. Zbrališče na šolski polikliniki ob 7. uri zaradi tehtanja in pregleda.

PUTNIK — Ljubljana javlja, da so vsa mesta za potovanje s PARTIZANKO že odprana. Vse, ki se pripravljajo za potovanje po pisarni poti, obveščamo, da takoj nakazuje denar po priloženi pošti položnicami oziroma se osebno javijo v podružnici Putnika v Ljubljani. 1623-n

Dr. Savlinšek ne ordinira do preklica. 1621-n

ODPRAVA HISNIH DAVCIN. Obveščamo vsa tiste prebivalce mesta Ljubljane, ki so bili podležje hisnih davčnin za leto 1947. Reklamacije, popravila, izboljšave in kanalizacije, da je likvidacija končana in da se na osnovi odloka 10 MLO Poverjenstvo za finance št. 2317/48 z dne 6. julija 1948 davečnine ne bodo več izvajale, preplačila pa ne vračala. Reklamacije, popravila ali prenosov ne zaradi tega ne bodo več upoštevane. — Fodjetje za vzdrževanje enage — likvidacija hisnih davčnin. 1604-n

Mestni odbor vojakovih vojnih invalidov v Mariboru sklicuje v nedeljo, dne 15. avgusta t. l. ob 8. uri v Kuzniški družini v Mariboru Slovenski trg 17-1, invalidski mizečni sestanki. Vse tovaršice in tovaršice oziroma vojne žrtve iz prve in druge svetovne vojne vabimo, da se tega važnega sestanka polnoštevilno udeležijo. 1603-n

Oporevite planinske kočje pri Sv. Treh kraljih na Pohorju bo 15. avgusta 1948. Za jedila in pižavo preskrbljeno. Jedilni pribor prinesite s seboj. 1620-n

PRESKRBA

OBJAVA

Zaščiteni manštevni in kulturni delavci nam se čimprej zglasite v pisarni ekonomata zaradi prevzema mlečnih nakazil.

Šolstvo

ENOLETNA MESANA ŽIVINOREJŠKA ŠOLA V KOČEVJU sprejema učence za prihodnjo šolsko leto, ki so začne študijskega leta. Prošnje je poslati do 25. avgusta 1948. Prošnje naj izpolnijo učenci in starši. Sprejem učencev na mladinsko vzgojno ustanovo je čimprej dostavljati upravi živinorejske šole v Kočevju. Vprašalne polese dobite na okrajih, na živinorejski šoli v Kočevju, lahko pa tudi v Slov. knjižnem zavodu v Ljubljani.

V šolo, ki traja eno leto, se sprejemajo moški in ženske v starosti od 15 do 25 let. Pouk je teoretičen in praktičen. Učenci imajo stanovanje in hrano v šoli brezplačno, po končani šoli pa tudi možnost takojšnje nastavitve.

Opozorilo glede prevajanja čebel na pašo

Ministrstvo za kmetijstvo LRS je pooblastilo Čebelarstvo zadrugo za Slovenijo, da izdaja dovoljenja za ajdova pašišča, ki so bila sporazumno z ministrstvom za kmetijstvo dovoljena. Zato opozarjamo vse KLO, da ne morejo prepovedati oziroma zabraniti dovoz čebel na ajdova pašo v njihovo področje. Lahko pa KLO zabranijo dovoz čebel na ajdova pašo vsem tistim čebelarjem, ki nimajo pravilno izdanih dovoljenj od Čebelarstva zadruga za Slovenijo. Obveščamo KLO, da ni dovoljeno pobirati nobene take od čebel, pripeljanih na ajdova pašo. — Ministrstvo za kmetijstvo.

Radio Ljubljana

Maribor in Sl. Primorje

SPORED ZA PETEK

3.30 Polka in valčki. 5.40 Napoved časa in poročila. 5.50 Jutranja telovadba. 6.00 Dva narodna pesmi do simfonije. 7.00 Radijski kolektor, poročila in objave. 7.10 Plesna glasba. 12.30 Napoved časa in poročila. 12.40 Zabavna glasba, mali oglašilni objave. 13.00 Pejo zbor Slovenske filharmonije. 13.15 Lahok opoldanski spored. 14.00 Gled. Frak. Sonata za violino in klavir. Izvajata: Ladislav Gorše in Egzon Kunč. 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda. 14.45 Verdi in Rimski-Korsakov, skladatelj, ki ju v tem tednu poslušate. 18.30 Pogovor s pionirji. 19.00 Radijski vestnik. 19.10 Pisan spored izjav na harmoniko Avgust Stanko. 19.30 Napoved časa in poročila. 19.40 Zabavna glasba, mali oglašilni objave. 20.00 Gospodarska oddaja. V borbi za plan. 20.10 Musorgskega pesni pesja Janja Hanžek, pri klavirju Marjan Lipovšek. 20.30 Vokalni solisti in ansambli. 21.00 Simfonični koncert s plesč. 22.00 Pisan poročil Zvezne postaje Beograd. 22.30 Izra. Plesni orkester Radia Ljubljana p. v. Bojana Adamiča (prenoč. v Bledi). 22.50 Izra. komorni ansambli. 23.30 Zaključek oddaje.

Opozorilo

Vse, ki se pisмено obračajo na nas s prošnjo, naj jim sporočimo naslove malih oglasov, prosimo, da navedejo številko oglasa in priložijo 5 din za odgovor.

Ivan Ribič - Stojan:

Ljudje onkraj reke

Roman 208

»Ne kaži se jim, če ne bo sila,« mu je tiho in odločno naročil. »Če boš ostal skrit, te za skalo ne morejo najti...«

»Vem, vem,« je rekel Jozl, kot da si je oddahnil. »Le ti pohiti!«

Peter je zgibal z ustnicami. Spregovoril pa ni; samo globoko je vdihnil, da so se mu razširile nosnice. »Nič se ne boj,« je potem rekel Trezi. »Mene pa se moraš držati, veš, in naj se zgodi karkoli.«

»Bom, Peter,« je prikimala in se stresla, ker so iz zasede z novo močjo udarile strojnice.

»To so naši,« jo je pomiril Peter. Rahlo sklonjen, z Mojco v naročju, je stopil iz skrivališča. Treza je šla trdo za njim; vsakih nekaj korakov se je plašno ozirala.

V dolino je že sijalo sonce; sneg je postajal južen; nemška gas pa je bila toliko izhojena, da sta brez težave nadaljevala pot.

»Samo še do tja, do ovinka,« je Peter vzpodbujal Trezo. »Potem sva na varnem... Gori, k četi bova šla.«

Naglo sta se blizala mestu, kjer se je dolina spet zožila. Preden pa sta dosegla ovinek, je za njima odjeknil glasen klic.

»Halt!«

Drejuje uredniški odbor, Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/II — Telefon

Kinematografi

LJUBLJANA MOSKVA: sovjetski film »Deček iz predmestja«, tek. SLOVA: češki film »Jdmo se za 30. letnik TIVOLI: češki film »Možje brez kril«. — Predstava ob 21. Od nedelje, dne 15. avgusta dalje, se vrše predstave v Tivoliju ob 20.30. KODLEVO: jugoslovanski film »Nemirna mladost«. — Predstava ob 20. — SSKA. sov. film »Zvesti Djalbars, tek. — Predstava ob 20. MARIBOR ESPLANADE: sovjetski film »Čapajev«, tek. GRAJSKI: češki film »Veseli študent, tek. — Predstava ob 18.30 in 20.30. — LETNI MARIBOR: sov. film »Ovčevalec«, tek. CELJE METROPOL: sovjetski film »David Guramišvili, tek. KRANJ MESTINI: sovjetski film »Tmur in njegova četa, tek. PTUJ: sov. filmska pravljica »Čarobno zrnco, tek.

IZID ZREBANJA

DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

na dan 9. avgusta 1948

(objavljeni so samo zneski od 1000 din dalje)

Po 1000 din so bile izrebane: 3153, 4543, 4570, 4140, 9450, 9864, 16.236, 17.916, 17.799, 17.723, 20.081, 20.861, 26.710, 27.374, 29.573, 31.322, 32.408, 37.033, 39.534, 43.875, 43.994, 45.366, 51.827, 52.773, 54.630, 55.728, 57.193, 57.977, 57.175, 58.557, 58.694, 59.803, 59.860, 62.112, 64.278, 70.868, 71.582, 72.399, 72.923, 73.722.

Po 2000 din so bile izrebane: 2357, 6797, 7283, 8724, 9387, 9372, 13.629, 15.116, 16.013, 39.325, 46.420, 46.167, 59.979, 63.730, 65.596, 66.205, 68.075, 70.379, 71.831, 74.995, 74.913, 74.926.

Po 4000 din so bile izrebane: 3946, 16.226, 22.391, 30.906, 30.124, 31.424, 36.353, 36.405, 36.971, 36.876, 37.195, 38.486, 39.399, 39.525, 46.420, 46.167, 59.979, 63.730, 65.596, 66.205, 68.075, 70.379, 71.831, 74.995, 74.913, 74.926.

Po 5000 din so bile izrebane: 634, 6251, 13.422, 30.835, 46.822, 62.608, 63.373, 71.433, 74.806.

Po 6000 din so bile izrebane: 1423, 2257, 3240, 37.456, 44.679, 45.543, 49.894, 52.321, 53.363, 62.236.

Po 8000 din so bile izrebane: 9882, 10.586, 24.242, 29.309.

Po 16.000 din in več (vsota v oklepaju) so bile izrebane: 1706 (20.000), 1655 (15.000), 1400 (10.000), 37.557 (60.000), 31.484 (16.000), 33.831 (16.000), 35.699 (25.000), 49.052 (30.000), 52.244 (12.000), 54.528 (20.000), 55.631 (16.000), 60.607 (25.000), 61.434 (60.000), 68.424 (12.000), 69.392 (10.000).

V protivednostni zamenjavi kupimo dobro ohranjen električni motor 30—35 ks, 220 voltov ali ga plačamo v gotovini. Vprašati pri Mestnem stavbenem mizarstvu MARIBOR, VINARSKA ULICA 29, Telefon 22-76.

Krojni tečaj

Z dnevnim poukom se bo začel dne 22. avgusta 1948 ob 8. uri za moško prikojevanje; za žensko prikojevanje dne 6. septembra 1948 ob 8. uri. Vpis pri RUDI VERDONIK, Maribor, Koroška cesta 19.

Natečaj

za sprejem učencev v I. razred Avtoprometnega tehnikuma, Beograd

Ministrstvo za lokalni promet LRS razpisuje natečaj za sprejem 5 učencev za I. razred Avtoprometnega tehnikuma Komiteta za avtomobilski promet pri vladj FLRJ v Beogradu, in sicer 3 učence v prometni odsek tehnikuma, 2 učence pa v odsek za remont oddelka za avtomobilske delavnice.

Avtoprometni tehnikum je šola z internatom in traja tri leta. Šola usposobi učence v diplomirane tehnike s kvalifikacijo srednjih tehničnih šol in s pravico vpisa na tehnično fakulteto.

Pogoji za sprejem: 1. Kandidat ne sme biti mlajši od 14 let in ne starejši od 17 let, kar je razvidno iz priloženega izpiska iz matične knjige. 2. Da je opravil nižji tečajni izpit, kar dokazuje s šolskim spričevalom. 3. Da je državljan FLRJ, kar je razvidno iz domovnice. 4. Da je duševno in telesno zdrav, kar dokazuje zdravniško spričevalo. 5. Ako kandidat ne prihaja neposredno iz šole, mora priložiti spričevalo o neoprečnosti. 6. Potrdilo o imovinskem stanju kandidata. 7. Vsak kandidat mora poleg prošnje priložiti tudi dovoljenje staršev, da sme obiskovati Avtoprometni tehnikum. Prošnje za sprejem v Avtoprometni tehnikum se vlagajo pri ministrstvu za lokalni promet LRS, personalni oddelku, Ljubljana, Knafljeva ulica 7, najkasneje do 20. avgusta 1948. — Izbrani kandidati bodo štipendisti ministrstva za lokalni promet in bodo pravočasno obveščeni o začetku pouka v Avtoprometnem tehnikumu v Beogradu. Najznejše informacije daje personalni oddelk ministrstva za lokalni promet, Ljubljana, Knafljeva ulica št. 7.

Mali oglasi

Oglasni oddelak

telefon št. 38-62

vodja oddelka tel. št. 38-63

ZASLUZEK

INSTRUIRAM vse predmete za osmi razred gimnazije. Ponudbe pod št. 2359-4

POPOLANSKO ali večerno zposilitev, pisarniško ali fizično, iščem. — Naslov v oglasnem oddelku, 23501-4

VZGOJITELJICO iščem za popoldnanske ure. Zaposlitev pri manjših otroških skupinah. Ponudbe pod Vestna na oglasni oddelk. 23511-4

PRODAM

PRODAM: nov pisarniški numerator, najmodernejši izvedbe, šeststevični, velikost črk 4 mm, motorček za šivalni stroj z zaganjalko, logaritmčno računalo znamke »Kastelke«, univerzalno precizno fisažno orodje, lečo (kondezor) vel. 180 mm, violino, nekaj zavitek lesenih vijakov v različnih dimenzijah, luknjač za akte in nekaj kg snežno bele, nepredne angorske volne. Ogled vsako popoldne od 15.30 do 18. in v nedeljo od 8. do 12. Naslov v oglasnem oddelku, 23502-5

KOMPLETNO IZLOŽBENO OKNO: novo, velikost 2x2,10 m, globoko 90 cm, in vrata prodam zaradi opustitve obrti. Fefer Franja, Na kilsu, Vrhnika, 23439-9

PING-PONG miza, stolice in pribor naprodaj. Cerkevna ulica 25, 23583-5

PES, izboren čuvaj, vajen verige, pet let star, naprodaj. Wolfova ulica 3, inž. Prezelj, 23587-5

DVOJE OKEN 2 mx1 m, okvirni in zastekljena okna (12 komadov) naprodaj. Cerkevna ulica 25, 23591-5

HLADILNA OMARA Safra, uporaba z ledom, naprodaj. Cerkevna ulica št. 25, 23589-5

KUHINJSKA OPRAVA, kompletna, — dobro ohranjena, naprodaj. Cerkevna ulica 25, 23591-5

MOTORNO KOLO Zündapp, 200 ccm, prodam. Ogled iz prijaznosti: Mirje št. 2, 23566-5

VEČ ANGORA ZAJČKOV naprodaj. — Ovca, Zgornja Zadobrova 66, Polje, Ljubljana, 23585-8

BLAŽO, čista volna, naprodaj. — Poljanska cesta 5-1, 23566-5

SREBRNO DOZO za sladkor in srebrni servis za likerje prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23568-5

JAGODE, vrtno sadike, debele vrste, poceni prodam. Ljubljana, Trnovo, Opekarska cesta 38, 23580-5

PATENTNI »PENKALA« SVINCNIK prodam. Uprava »Tovariša«, 23582-5

NOV SPORTNI VOZICEK prodam. — Florjanska 18, 23581-5

SPORTNI VOZICEK, dobro ohranjen, predvojni material, prodam za 2500 dinarjev. Kremzar, Tyrseva cesta št. 114, I. nadstropje, 23580-5

ŠANTUNG za žensko obleko 4 m, drap in roza, in čipkasto obleko za visoko postavio prodam. Celovška cesta 240, I. nadstropje, desno, 23588-5

ODLIČNO ŽENSKO KOLO prodam. — Naslov v ogl. oddelku, 23584-5

PIROTSKO PREGROBO 2x1,40 m, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v ogl. oddelku, 23583-5

PRODAM: rabljen krojaški šivalni stroj znamke Linker & Ruh, nekateri ročni otroški šivalni strojček, modern Worthheim blagajno 160x60x60 cm, kartotечно omara, velik fotoelj in več malih, transformator za Neon, vrtno kosilnico in več drugih predmetov. Zakrajšek, Miklošičeva, 23585-5

DVE KANTI ZA MAST in druge gospodinjске potrebšćine, francoske, nemške in angleške knjige, salonsko omare in več drugih reči prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23586-5

PARCELO ob Ljubljani z nekaj stavbnega materiala, 1800 m² zasajeno s sadnim drevjem, prodam. Ponudbe pod Polletje na oglasni oddelku SP, 23587-5

6 m² DVY prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23594-5

TRI POSTELJE s persensimi vložki, tri nočne omare in kartotечно omario prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23496-5

SIVALNI STROJ Singer, stensko uro, nihalni stol in staro koncertno violino ugodno prodam. Vrtačnik, Mestni trg 15-1V, 23581-5

PEŠTEL, nočno omarico in žimnico za vmetni prodam. Oglasi se od 9. do 11. — Franciskanska ulica št. 2, II. nadstropje, Korosec, 23488-5

MOSKO KOLO, 100 kg tehnične, akumulator 12 V, fotografski aparat in stavi prodam. Cigler, Celje, 23498-5

KAVC-DIVAN naprodaj na Poljanski cesti 16, soba 44, 23354-5

KUHINJSKI STROJ Universal, večji, z električnim motorjem prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23499-5

MOTORNO KOLO 150 ccm, s 4 cilindri novejšega tipa, odlično ohranjeno, zamenjam za 125 ali 350 ccm DKW ali prodam. Ogled iz prijaznosti v soboto v Kolodvorski ulici 18, Weibel, 23582-5

MOSKO in žensko športno kolo, skoraj novo, prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23581-5

PRODAM: 2 postelji s spodnjima žimnicama, nočno omarico, 3 žepne ure, nadposteljno silko, belo angorsko jopičo, 2 tehnični 2—10 kg z uteži, trendi, 2 kuhinjske suknjičice, platen prt in serviete, ročno delo, ter več miz in stolov. Trnovo, Mivka št. 27, I. nadstropje, 23583-5

JAVORJEVO MIZO, raztegljivo, prodam. Naslov v ogl. oddelku, 23544-5

OMARICO ZA RADIO, malo kredočno, poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23544-5

PRAVO KAVO prodam. Naslov v ogl. oddelku, 23543-5

NOVE ŽENSKE ČEVLJE št. 37½, zelo lepe, prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23485-5

DVA PARA ŽENSKIH ČEVLJEV 46, vrata za dimnik in rešo za peč — prodam. Naslov v ogl. odd. 23516-5

ZLATA MOSKA ŽEPNA URA in briljantna igla naprodaj. Naslov v ogl. oddelku, 23547-5

MOSKO KOLO (Wolsit), skoraj novo, poceni prodam. Rožna dolina, Cesta VI, št. 22, 23546-5

OTROŠKI SPORTNI VOZICEK prodam. Siska, Beljaska 40, 23550-5

OMARICO ZA RADIO, malo kredočno, pisalno mizo in stol, vse dobro ohranjeno, prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23549-5

DIREKCIJA,

podjetje za razdelilne naprave in daljnovode — Elektroprenos se je dne 8. avgusta 1948 preselila iz Ljubljane, Vrtača 1, v bivše prostore Elektroljubljane v Maribor, Ulica Heroja Tomišča 2-II. Brzojavni naslov: Elektroprenos, Maribor. Poštni predal: 26. Telefonski predal: Mariboru: hišna centrala: 23-21, 27-67, direktne številke: 30-78 (direktor), 30-77 (računovodstvo), 30-76 (nabava).

Ostale naše oddelke: GLAVNO SKLADIŠČE, LJUBLJANA, Komenskega ulica 24, tel. 22-33 Skladišče Črnuče, tel. 28-80 Avtopark Črnuče, tel. 49-35 Sekcija Zagreb, Gunduličeva 25, tel. 23786 Skladišče Zagreb, Magazinska 11a, tel. 32508

PODJETJE ZA RAZDELILNE NAPRAVE IN DALJNOVODE ELEKTROPRENOS direktorja Maribor

„Tovariš“ št. 33

prinaša

na omilih straneh bakrotiščla:

Onkoloski zavod medicinske fakultete v Ljubljani praznuje desetletnico uspešne borbe proti rak (naslov strani) Röntgenski aparat »Stabilovit« v Ljubljani

Po četvi med Dravo in Muro Na kmetijski šoli v Haložah Palisko jezero pri Subotici — slovito zdravilišče

Iz Ljubljane k Triglavskim jezerom in nazaj

Deset let uspešne borbe proti rak v Ljubljani

Sovjetska keramična plastika

Kulturne znamenitosti na Primorskem

Na 16 straneh tekmojnega dela:

Dr. Leo Savnik: Ob 10 letnici Onkoloskega zavoda medicinske fakultete v Ljubljani

Program Wallacove stranke

Prilic — zdravilišče in letovišče delovnih ljudi

V Zireh je zrasla nova tovarna Skojevskaja brigada

Caldwell: Besede so brez pomena (črti.)

Nova življenja v baltičkih vaseh Radiolokacija

Olimpijske igre v Londonu Velik lov

Filmska rubrika poroča o domačih ozornikih in dokumentarnih filmih, o madžarski kinematografiji in o filmu doma in po svetu. Sledijo kulturni zalet filatelija, šah, radio, večerno razvedrilo.

»Tovariša« naročite pri upravi, — Ljubljana, Selcemburgova ulica št. 5.

OTROŠKO SVILENO ODEJICO za voziček prodam. — Naslov v oglasnem oddelku, 23507-5

KROMATIČNA HARMONIKA predvojnega tipa, trivrstna, odličan glas, naprodaj. Pisarna M., Gajeva ulica 9, prilož. 23479-5

RADIO Hornophon 3+1 prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23575-5

ZARADI PREMESTITVE takoj prodam razno rabljeno pohištvo za samsko sobo. Lahko ostane še naprej v stanovanju, posební vhod, primerno za študentsko sobo. Ogled 13. t. m. ves dan. Naslov v oglasnem oddelku, 23576-5

FILATELISTI! Lepo urejeno in strokovno priznano zbirko filatelističnih znamk bivše Jugoslavije po ugodni ceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku, 23569-5</